

Algemene richtlijn bij het besluit van de Vlaamse Regering van 23 januari 2004, gewijzigd door de besluiten van de Vlaamse Regering van 4 april 2014 en 12 mei 2017, en het ministerieel besluit van 12 oktober 2017, gewijzigd bij het ministerieel besluit van 29 mei 2018 en 29 mei 2019 betreffende de subsidiëring van bepaalde werken, leveringen en diensten die in het Vlaamse Gewest door of op initiatief van lokale besturen worden uitgevoerd.

Inhoud

1 Inleiding.....	3
2 Algemene berekeningswijze.....	4
2.1 Algemene informatie.....	4
2.2 Aanvraagprocedure.....	5
2.3 Samenstelling dossiers.....	5
2.3.1 Ontwerpdossier.....	5
2.3.2 Gunningsdossier.....	6
2.3.3 Einddossier.....	6
3. Subsidieerbare materie en bijzondere bepalingen.....	7
3.1 Preventie en selectieve inzameling van afvalstoffen.....	7
3.1.1 Voorzieningen voor thuis-en wijkcompostering.....	7
3.1.2 Investerings die leiden tot het duurzaam beheer van materialen.....	7
3.1.3 Huis-aan-huisinzameling en brengsystemen.....	8
3.1.4 Recyclageparken van diverse aard.....	13
3.1.5 Voorzieningen voor het afvalbeheer van specifieke afvalstromen.....	17
3.2 Innovatie projecten.....	18
3.2.1 Omschrijving.....	18
3.2.2 Lokale besturen en eventuele partners.....	20
3.2.3 Procedure.....	20
3.3 Zwerfvuil- en sluikstortbeleid.....	27
3.3.1 Afvalbakken of andere recipiënten.....	27
3.3.2 Voorzieningen ter ondersteuning van zwerfvuil- en sluikstortbeleid.....	28
3.4 Ondersteuning van lokale besturen.....	28
3.5 Voorvergistingsinstallaties.....	30
3.6 Asbestafbouwbeleid.....	30
4 Consequenties ingevolge een subsidiebelofte.....	38

1 Inleiding

Deze algemene richtlijn vervangt de richtlijn die gevoegd was bij het ministerieel besluit van 12 oktober 2017. Deze richtlijn is van toepassing vanaf 1 juni 2019.

Met behulp van deze richtlijn worden onder meer de volgende aspecten nader toegelicht:

- De **manier waarop de subsidie wordt berekend**. Zo kan bijvoorbeeld een proportionele factor mee in rekening gebracht worden voor het aandeel van de privésector in een intergemeentelijke vereniging bij het subsidiëren van een verwerkingsinstallatie;
- Her verrekenen van reeds ontvangen subsidies voor investeringen in het verleden, waarvoor de afschrijvingstermijn nog niet verstreken is. Volgende afschrijvingstermijnen zijn van toepassing:
 - 20 jaar voor infrastructuur en bouwkundige werken;
 - 15 jaar voor uitrusting;
 - 5 jaar voor rollend materieel;
- Het **toepasselijke percentage** en de periode waarover deze blijven gelden;
- De **vooropgestelde voorzieningen, minimum aantallen of bijzondere bepalingen** om in aanmerking te kunnen komen voor subsidiëring. De richtinggevende opsommingen zijn als niet limitatief te aanzien. Indien een of meerdere van de in de opsomming voorziene onderdelen geen deel uitmaken van de opdracht betekent dit op zich nog niet dat er geen subsidie kan bekomen worden. Verder is er bijvoorbeeld voor compostvaten een minimaal aantal eenheden per bestelling vermeld. De bedoeling is hier om, via het opleggen van een minimum aantal, de aanvragen van de gemeenten zoveel mogelijk te bundelen via de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden waarbij ze zijn aangesloten of de provincie waarbinnen ze gelegen zijn. De minimum aantallen zijn richtinggevend waarvan onder bepaalde omstandigheden mits grondige motivatie kan worden afgeweken. Mits akkoord van de gemeenten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, kunnen ook provincies een bundeling maken van subsidiedossiers om de minimum aantallen te halen;
- De **procedure en subsidieerbare bedragen** in het kader van **projectsubsidies**.

Deze richtlijn is als volgt opgevat:

- In hoofdstuk 2 van deze richtlijn worden de modaliteiten weergegeven die van toepassing zijn op alle te subsidiëren items (zoals deze vermeld in deel 3);
- Daarna worden de algemene voorwaarden vermeld per groep, hetzij deze voor preventie en selectieve inzameling van afvalstoffen (deel 3.1), hetzij voor innovatieve projecten (deel 3.2), hetzij voor zwerfvuil- en sluikestortbeleid (deel 3.3), hetzij voor ondersteuning van lokale besturen (deel 3.4), hetzij voor voorvergistingsinstallaties (deel 3.5), hetzij voor asbestafbouwbeleid (deel 3.6);
- Bij de omschrijving van het te subsidiëren item worden de modaliteiten bepaald die alleen gelden voor het betrokken item (bijvoorbeeld het maximaal subsidieerbare bedrag en de vooropgestelde voorzieningen);
- Op het einde van de richtlijn (hoofdstuk 4) wordt verder nog gewezen op de consequenties die het verkrijgen van een subsidie met zich meebrengt. Zo mag bijvoorbeeld een installatie die met subsidie werd gebouwd, niet vervreemd worden binnen de aangegeven afschrijvingstermijnen.

2 Algemene berekeningswijze

Het subsidiebedrag wordt als volgt berekend:

$$S = I * s * C1 * C2$$

Hierbij betekent:

S: het te ontvangen subsidiebedrag.

I: het subsidieerbaar bedrag. M.a.w. het **nettobedrag** van de investering of projectkost (zonder BTW) dat in aanmerking wordt genomen voor subsidiëring (de subsidie kan afgebakend worden zowel qua materie als qua bedrag).

s: het subsidiepercentage dat op datum van de aanvraag toepasselijk is op het betrokken item.

C1: een coëfficiënt die de verhouding weergeeft van de aanvoercapaciteit (1) die voorzien is ten behoeve van huishoudelijke of ermee gelijkgestelde afvalstoffen ten opzichte van de geïnstalleerde capaciteit.

C2: indien de aanvraag gebeurt op initiatief van openbare besturen in combinatie met privé ondernemingen, dan is een coëfficiënt toe te passen die de verhouding (2) weergeeft van het aandeel van de openbare besturen binnen het geheel van de investering.

(1) De aanvoer- en de geïnstalleerde capaciteit zijn te staven aan de hand van respectievelijk berekeningsnota's, langlopende overeenkomsten met betrekking tot de aanvoer,...

(2) Hiertoe is een schriftelijke verklaring voor te leggen bij de indiening van het dossier en ook telkens deze verhouding mocht wijzigen tijdens de afschrijvingstermijn.

De concrete afbakening van de subsidieerbare materie en de maximaal subsidieerbare bedragen zijn vermeld bij deel 3 houdende de omschrijving van de subsidieerbare materie en de bijzondere bepalingen.

2.1 Algemene informatie

Voor alle dossiers met betrekking tot een subsidieaanvraag, waarbij de wetgeving overheidsopdrachten moet worden gevolgd, wordt ongeacht het bedrag bij voorkeur geopteerd voor de openbare procedure, hetzij bij voorkeur open aanbestedingen voor infrastructuur of bouwkundige werken, hetzij open offerteaanvragen voor leveringen. Voor voorvergistingsinstallaties kan de procedure van de concurrentiedialoog worden gevolgd.

De opsplitsing in percelen gebeurt meestal volgens een opdeling in een bouwkundig gedeelte en de diverse uitrustingen. Voor recyclageparken gebeurt deze bijvoorbeeld als volgt:

- Perceel 1: infrastructuurwerken en receptie-infrastructuur (portiershuisje);
- Perceel 2: containers;
- Perceel 3: KGA-opslag;
- Perceel 4: perscontainer;
- Perceel 5: weegbrug en bijhorigheden (diftar) of ander registratiesysteem.

Samenvoeging van percelen is mogelijk indien er voldoende garanties zijn voor een goede uitvoering en een goede prijszetting.

Op vraag van de OVAM moet bijkomende toelichting of bijkomende detailinformatie verschaft worden in de verschillende stadia van het dossier. Deze kan dienen om na te gaan of het dossier overeenstemt met de doelstellingen van het Vlaamse milieubeleid of met de wetgeving inzake overheidsopdrachten.

2.2 Aanvraagprocedure

De OVAM verleent subsidies via een aantal procedures. Elke procedure bestaat uit een verschillend aantal fasen die elkaar chronologisch opvolgen. Welke procedure u moet volgen en welke stukken het dossier moet bevatten, wordt bepaald door de aard en de kostprijs.

Het algemene principe van de procedure voor de aanvragen voor investeringssubsidies is vermeld in het besluit van de Vlaamse Regering van 23 januari 2004 betreffende de subsidiëring van bepaalde werken, leveringen en diensten die in het Vlaamse Gewest door of op initiatief van lagere besturen of ermee gelijkgestelde rechtspersonen worden uitgevoerd, het laatst gewijzigd door het besluit van de Vlaamse Regering van 12 mei 2017.

De toewijzing van de subsidies voor ontvankelijke en volledige ontwerpdocsiers verloopt chronologisch volgens indiendatum a rato van de jaarlijkse beschikbare kredieten van de OVAM. De resterende subsidieaanvragen worden doorgeschoven naar het volgende begrotingsjaar en krijgen chronologisch volgens indiendatum voorrang op nieuwe subsidieaanvragen.

2.3 Samenstelling dossiers

Alle hierna vermelde documenten worden digitaal ingediend. Het is noodzakelijk dat de documenten steeds ondertekend zijn door de hiertoe gemachtigde persoon.

2.3.1 Ontwerpdossier

Algemeen

Bij alle ontwerpdossiers moeten volgende documenten toegevoegd worden (genummerd volgens opsomming):

- Aanvraagformulier: een model aanvraagformulier vindt u op de website van OVAM;
- Goedkeuring door de initiatiefnemer (met vermelding van ramingsprijs, gunningswijze en hoeveelheid). Dit document moet gedateerd en ondertekend zijn;
- Gedetailleerde raming (ingevuld op de samenvattende meetstaat/inventaris van het inschrijvingsbiljet). Dit document moet gedateerd en ondertekend zijn. Indien relevant maakt u zelf reeds een opsplitsing tussen subsidieerbaar en niet subsidieerbaar;
- Een ondertekende en gedateerde verklaring met opgave van het rekeningnummer waarop de subsidiebedragen zijn te storten. Indien het rekeningnummer zou wijzigen voordat alle betalingen zijn gebeurd, moet het bestuur de subsidiërende overheid hiervan in kennis stellen via een soortgelijke verklaring;
- Voor provincies: het akkoord van alle betrokken gemeenten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden om via de provincie een subsidiedossier in te leiden.

Het is belangrijk de goedkeuring van de minister of de gemachtigde ambtenaar af te wachten alvorens in aanbesteding te gaan, zo niet vervalt het recht op subsidie. Veranderingen aan het bestek na goedkeuring van het ontwerpdossier door de minister moeten, alvorens over te gaan tot publicatie van het bestek, opnieuw ter goedkeuring aan de OVAM worden voorgelegd in volgende gevallen:

- het subsidieerbare bedrag wijzigt;
- het voorwerp van de opdracht wijzigt substantieel.

Investeringsubsidies

Voor investeringsubsidies moeten volgende documenten toegevoegd worden:

- Lastenboek + plannen;
- Samenvattende meetstaat/inventaris, opgesplitst in subsidieerbaar en niet subsidieerbaar, en, indien van toepassing, volgens het subsidiepercentage;
- Verantwoordingsnota: voor sommige van de items, bijvoorbeeld in het geval van voorzieningen voor preventie en het duurzaam beheer van materialen (zie 3.1.2), is een nota voor te leggen met betrekking tot de meer algemene projectomkadering van de vooropgestelde investering. De OVAM bepaalt nader de gegevens die minimum deel zullen uitmaken van deze nota.

Voor volgende subsidieaanvragen moeten ook volgende documenten toegevoegd worden:

Mobiele minirecyclageparken

- Beschrijving van het project, hoe wordt het mobiel minirecyclagepark vormgegeven, in te zamelen stromen, communicatie, inzet van personeel,...;
- Opgave van de locaties waar het mobiel minirecyclagepark zal ingezet worden;
- Opgave van het aantal keren dat het mobiel minirecyclagepark de twee komende jaren zal ingezet worden.

Het starten van een bijkomende selectieve inzameling

- Een beschrijving van de opzet van de bijkomende selectieve inzameling: met welk doel, onder welke voorwaarden (o.a. prijs), met welke opvolging,...;
- Een beschrijving van de communicatiemiddelen die ingezet zullen worden om de burgers te informeren;
- Opgave van het inwonersaantal van het gebied dat met de bijkomende selectieve inzameling bediend zal worden;
- Het geschatte aantal ophaalpunten in het gebied dat bediend zal worden.

Overige

De te volgen procedure en in te sturen documenten inzake innovatieve projecten staat uitvoerig beschreven in punt 3.2.2 van deze algemene richtlijn.

De te volgen procedure en in te sturen documenten inzake asbestafbouw staat uitvoerig beschreven in punt 3.6 van deze algemene richtlijn.

2.3.2 Gunningsdossier

De documenten die voorgelegd moeten worden bij indienen van het **gunningsdossier**, worden duidelijk vermeld in het ministerieel besluit betreffende de goedkeuring van het ontwerp-dossier.

2.3.3 Einddossier

De documenten die voorgelegd moeten worden bij indienen van het **einddossier**, worden duidelijk vermeld in de goedkeuringsbrief betreffende de goedkeuring van het gunningsdossier.

3. Subsidieerbare materie en bijzondere bepalingen

3.1 Preventie en selectieve inzameling van afvalstoffen

3.1.1 Voorzieningen voor thuiscompostering

Omschrijving

Vaten of opstellingen geschikt voor thuiscompostering. Toebehoren van compostvaten zoals o.a. keukenemmers, compoststarters en reserveonderdelen kunnen niet in aanmerking genomen worden voor subsidiëring. Beluchtungsstokken komen echter wel in aanmerking voor subsidiëring. Beluchtungsstokken zijn immers een belangrijk middel om het thuiscomposteren zo optimaal mogelijk te laten verlopen. De vaten kunnen verschillende volumes hebben. Ook andere systemen zoals bakken of vaten voor versnelde compostering (o.a. wormenbakken,...), komen in aanmerking.

Bijzondere bepalingen voor dit item

De kunststof compostvaten en compostbakken moeten voor minstens 80% bestaan uit gerecycleerde materialen.

Het hout gebruikt voor compostbakken moet van duurzame oorsprong zijn, zijnde FSC-label of gelijkaardig.

Maximaal subsidieerbare bedragen:

- Compostvaten: 80 euro/m³;
- Compostopstellingen van meer dan 500 l: 50 euro/m³;
- Bakken of vaten voor versnelde compostering: 20 euro/stuk.

Minimumaantal per subsidieaanvraag:

- Compostvaten: 1000 stuks;
- Compostopstellingen van meer dan 500 liter: 500 stuks;
- Bakken of vaten voor versnelde compostering: 100 stuks.

3.1.2 Investerings die leiden tot het duurzaam beheer van materialen

Diverse aankopen en investeringen in het kader van een duurzaam afvalvoorkomingsproject, het afvalbeheer van specifieke afvalstromen en voorzieningen voor het duurzaam beheer van materialen of het bevorderen van een circulaire economie komen in aanmerking voor subsidiëring. Onder deze categorie gaat het om aankopen en investeringen die deel uitmaken van een specifieke aanpak of project dat in dienst staat van het afvalpreventiebeleid, selectieve inzameling of de bevordering van de circulaire economie. Het kan daarbij gaan om: chipkaarten, registratiekaarten, badges, terminals, registratieapparatuur, soft- en hardware, containers, persen, compactoren, infrastructuur of bepaalde voorzieningen die nodig zijn voor het sluiten van materiaalkringlopen of de circulaire economie in het algemeen.

Investerings in herbruikbare bekken komen in aanmerking voor subsidiëring gedurende de eerste 3 jaren na ingang van dit besluit.

Bij de indiening van de subsidieaanvraag moet een gedetailleerde beschrijving van het project worden gevoegd waar de investering deel van uitmaakt. Dit omvat alle noodzakelijke informatie op basis waarvan de OVAM kan oordelen over de beleidsmatige opportuniteit (doelstellingen, stappenplan, doelgroepen, actoren, co-financiers van het hele of deel van het project, opvolging, rapportering, totale kostprijs, kosten/baten analyse,...). Het project als zodanig wordt niet gefinancierd, wel het investeringsluik. Indien het wenselijk is dat het volledige project wordt ondersteund, overweeg dan subsidie aan te vragen onder de regeling voor "innovatieve projecten", zie deel 3.2.

De kosten voor plaatsing van bepaalde onderdelen van het project in elgen beheer worden niet in aanmerking genomen voor subsidiëring. Huurcontracten, onderhoudscontracten, sensibilisering en communicatiecampagnes, (deel)onderzoekscontracten komen evenmin in aanmerking voor subsidiëring. Ook het door co-financiers gedragen deel van het project wordt niet gesubsidieerd.

Voorbeelden van projecten kunnen zijn: het testen van een nieuwe selectieve inzamelwijze of van een bijkomende afzonderlijk in te zamelen afvalfractie dan minimaal bepaald in het vigerende Uitvoeringsplan huishoudelijke afvalstoffen. Inzamelingen gericht op specifieke doelgroepen, zoals het voorzien van een inzameling van de inhoud van chemische toiletten van caravans, de inzameling van afvalstoffen van schippers op bepaalde aanlegplaatsen, ... komen eveneens in aanmerking.

Wijze van uitbetaling:

- Tot 70% van de toegezegde subsidie bij het indienen van de vorderingstaten en de eindafrekening;
- Tot 100% van de toegezegde subsidie na voorlegging en goedkeuring van het eindrapport van het duurzame afvalpreventieproject door de OVAM.

Bijzondere bepalingen voor dit item

- Minimum bedrag per subsidieaanvraag: Een dossier moet een minimale netto-investering bevatten van 5.000 euro.
- De OVAM kan de opportuniteit omtrent het verlenen van de toelage onderzoeken aan de hand van een verantwoordingsnota waaruit moet blijken dat het project voldoende omkaderd is en past binnen een breder perspectief van een preventiebeleid.

3.1.3 Huis-aan-huisinzameling en brengsystemen

3.1.3.1 Huis-aan-huisinzameling

In het kader van het subsidiebesluit zijn recipiënten voor selectief huis-aan-huis in te zamelen afvalstoffen alleen nog subsidieerbaar indien ze onderdeel vormen van een diftarsysteem zoals verder wordt gepreciseerd (punt 3.1.4.1). De mogelijkheid tot subsidiëring geldt in dit geval, naast deze voor selectief in te zamelen afvalstoffen zoals bijvoorbeeld gft-afval, eveneens voor de container voor de restfractie. Containers voor de inzameling van papier & karton komen niet in aanmerking voor subsidiëring.

Indien geen nieuwe containers worden aangekocht zijn desgevallend ook de aanpassingskosten aan bestaande containers ten behoeve van het diftarsysteem subsidieerbaar.

De kosten voor de huis aan huis inzameling van huishoudelijk afval kunnen doorgerekend worden in een combinatie van een vaste en variabele aanrekening aan de burger:

- Vaste kosten kunnen doorgerekend worden in een vast tarief, zoals de huurprijs van een container. Ze kunnen ook variabel aangerekend worden door ze te integreren in het tarief voor een afvalzak, in een tarief per aanbieding, een tarief per kilogram. Deze kosten kunnen echter ook aangerekend worden in een forfaitaire afvalbelasting;
- De variabele kosten van het ingezamelde afval worden zo veel als mogelijk doorgerekend in het variabel tarief in functie van de hoeveelheid en de aard van het afval.

Berekening van de subsidie

Recipiënten en identificatiemogelijkheden voor bedrijfsafval worden niet betoelaagd.

Recipiënten met een inhoud groter dan 180 liter komen enkel in aanmerking voor subsidiëring

indien duidelijk aangetoond wordt dat ze ingezet zullen worden voor inzameling van huishoudelijk afval.

Bijzondere bepalingen voor dit item

De recipiënten moeten voor minstens 50% bestaan uit gerecycleerde materialen.

Maximaal subsidieerbare bedragen:

- 17 euro per recipiënt ongeacht de inhoud in liter;
- 3 euro per identificatiemogelijkheid met inbegrip van plaatsing;
- 40.000 euro voor de meerkosten van het plaatsen van een beladingssysteem op een vrachtwagen nodig voor een systeem van gewichtsdiftar. De aanschaf van een vrachtwagen zelf komt niet in aanmerking.

Minimumaantal per subsidieaanvraag:

Basisuitrusting voor 7000 aansluitpunten.

Wijze van uitbetaling:

- Tot 70% van de toegezegde subsidie bij het indienen van de vorderingsstaten en de eindafrekening;
- Tot 100% van de toegezegde subsidie na voorlegging en goedkeuring van de gevraagde detailinformatie verkregen via het diftarsysteem na werking van het systeem gedurende twee volledige kalenderjaren.

De gevraagde detailinformatie wordt nader bepaald in de subsidiebeslissing van het ontwerpddossier. Deze detailinformatie omvat:

- Aantal aansluitingspunten (gezinnen, bedrijven...);
- Aantal fracties;
- Detail van opgehaalde hoeveelheden huishoudelijk afval, hieraan gelijkgesteld, vergelijkbaar bedrijfsafval;
- De gehanteerde tarieven;
- Socio-economische gegevens;
- Definitief contantbelastingsreglement.

Vooropgestelde voorzieningen:

De hiernavolgende technische beschrijvingen zijn de tot nu toe meest gebruikelijke. Gelet op de snelle technologische evoluties inzake elektronica zijn andere uitvoeringen in de toekomst mogelijk. Het concept daarentegen blijft ongewijzigd. Volgende voorzieningen worden hiermee bedoeld:

- Het aansluitpunt.
Met een aansluitpunt wordt bedoeld een adres van een gezin of een of meerdere personen waar huishoudelijk afval wordt geregistreerd en getarifeerd.
- Het recipiënt.
Hier worden bedoeld de (ophaal)containers die nodig zijn voor de verschillende fracties van de huishoudelijke of hiermee gelijkgestelde afvalstoffen (restfractie, gft-afval, groenafval, ...).
- Identificatie van het recipiënt.
De identificatie kan gebeuren door een sticker met DOT- of barcode of aan de hand van een elektronische chip. Dit laat toe een aantal gegevens te registreren, zoals het adres van de aanbieder, type container, type afval (fractie), datum en tijdstip van lediging. Bij de ophaling wordt de code of sticker gelezen zodat op een gedetailleerde manier kan bijgehouden worden hoeveel afval elke burger heeft aangeboden.
- Soft- en hardware voor opslag en verwerking van gegevens.

De gemeten gegevens worden opgeslagen in een boordcomputer op de vrachtwagen. In de software op het centrale station is de mogelijkheid voorzien om overzichten te vragen van de geregistreerde informatie en om rechtstreeks te factureren.

3.1.3.2 Brengsystemen

Definiëring subsidieerbare brengsystemen

Het betreft zowel ondergrondse, gedeeltelijk ondergrondse als bovengrondse brengsystemen. Het verschil met mini-recyclageparken is dat ze een onbemand volwaardig alternatief vormen voor de gebruikelijke huis-aan-huisinzameling en deze eventueel volledig of gedeeltelijk kunnen vervangen vanaf hun ingebruikname.

Beleidsmatige beperkingen

In een dichtbevolkte omgeving moeten ze kort bij de bewoning gelegen zijn. Zelfs voor mensen die minder goed te been zijn, moeten ze eenvoudig en snel bereikbaar zijn. Ze moeten tevens passen in het ruimtelijk landschap. Ze passen in een duurzame en milieuvriendelijke mobiliteitsaanpak of verhelpen een probleem van gebrek aan opslagruimte of voor de ophalers sterk hinderlijke ruimtelijke ordening of tijdsbenutting.

In toeristische zones, bijv. aan de kust, bieden ze een oplossing voor de toeristen en tweede verblijvers die hun afvalstoffen willen wegbrengen op de dag van het vertrek. Bovendien bieden ze een oplossing voor de zwerfvuilproblematiek die ontstaat door meeuwen die afvalzakken openpikken.

Bovengrondse containers voor de inzameling van glas komen niet in aanmerking voor subsidiëring vermits deze via andere subsidiekanalen reeds volledig gesubsidieerd worden.

Binnen het huidige marktaanbod worden in hoofdzaak volgende systemen aangeboden:

- Bovengrondse containers, containers die voor meer dan de helft ondergronds zijn, containers die op het inwerpgedeelte na volledig ondergronds zijn.
- Bovengrondse en gedeeltelijk bovengrondse containers moeten passen in de ruimtelijke omgeving en zodanig ontworpen zijn dat ze voldoende beschermd zijn tegen vandalisme en ander gedrag dat de openbare netheid in gedrang brengt zoals sluikestorten, wildplassen, graffiti,...

Beschrijving volledig ondergrondse containers:

- Uitneembare container.
Een uitneembare container bestaat uit een mantelput in beton, metaal of kunststof, die in een in de grond gegraven gat wordt geplaatst. Hierin bevindt zich een metalen of kunststof opslagcontainer met een gebruikelijke inhoud van 3, 4 of 5 m³. De container wordt geleidigd door hem in zijn geheel met een hydraulische kraan uit de mantelput te tillen. Door compartimentering kunnen verschillende fracties ingezameld worden. De diverse compartimenten worden via onafhankelijk van elkaar te openen bodems geleidigd. Bij een variant van dit systeem wordt het afval opgevangen in grote zakken i.p.v. een container. Bij de lediging tilt de kraanarm de draagzak omhoog.
- Container met pneumatische lediging.
Deze bestaat uit een ondergrondse verticale storkoker met onderaan een zuiger en een toevoerleiding voor perslucht. Het afval wordt vanuit de buizen met behulp van de met perslucht omhoog gebrachte zuiger verwijderd en in de ophaalwagen geleidigd.
- Ondergronds + diftar.
Hierbij is de inwerpzuil van een toegangssysteem voorzien. Het principe bestaat hierin dat de

toegang tot de inwerpzuilen eerst ontgrendeld moet worden alvorens men het afval erin kan dumpen. Het openen van de inwerpzuilen gebeurt overwegend elektronisch, bijvoorbeeld met een chipkaart of een elektronische identiteitskaart.

Brengsystemen moeten aangepast worden aan de in te zamelen fracties. Ze zijn zodanig ontworpen en ingericht dat ze ontwijkgedrag tegen gaan.

- Bijv. in een container voor papier en karton kan je geen niet-gevouwen kartonnen dozen gooien.
- In een container voor glas (ondergronds/gedeeltelijk bovengronds) heb je een ronde opening met een beperkte diameter en/of een smalle brede spleet. Je kan hier geen grote gevulde dozen of kratten ingooien.

Brengsystemen met diftar

Omschrijving

De brengsystemen kunnen uitgerust worden met een toegang- of registratiesysteem. Dit laat toe de hoeveelheid afval per gebruiker of per groep van gebruikers te meten en overeenkomstig te tarifieren. Dit geldt zowel voor gewichts- als volumesystemen, zowel bovengronds als gedeeltelijk bovengronds als ondergronds.

Bijzondere bepalingen voor dit item

Maximaal subsidieerbaar bedrag per recipiënt voor een volume-diftarsysteem of een systeem met identificatie van de aanbieder, plaatsingskosten inbegrepen: 8.000 euro per recipiënt.

Maximaal subsidieerbaar bedrag per recipiënt voor een gewichts-diftar-systeem plaatsingskosten inbegrepen: 12.000 euro per recipiënt.

Bij het plaatsen van een duo-container wordt het maximaal subsidieerbare bedrag verhoogd met 4.000 euro voor het plaatsen van een extra zuil met diftarsysteem.

Het subsidiebedrag wordt berekend op het eigen aandeel van het investeringsbedrag: subsidies die via andere kanalen verkregen werden (bijv. voor containers glas) worden bijgevolg in mindering gebracht.

Wijze van uitbetaling:

De subsidies worden op dezelfde wijze uitbetaald als vermeld onder punt 3.1.3.1. De gevraagde detailinformatie wordt nader bepaald in de subsidiebeslissing van het ontwerp dossier. In praktijk zal dit minstens het volgende betreffen:

- Een beschrijving van het toegepaste systeem;
- Een goedgekeurd belastingreglement dat ten laatste bij het eindafrekeningsdossier wordt voorgelegd;
- Aantal gezinnen en aantal inwoners die gebruik maken van het systeem;
- Aantal fracties;
- Detail van ingezamelde hoeveelheden afval per fractie;
- De gehanteerde tarieven;
- De wijze waarin de locatie van het brengsysteem past in de in het MB vooropgestelde criteria, inbegrepen een plan van de inplantingsplaats(en) en de omgeving daarrond.

Brengsystemen zonder diftar

Bijzondere bepalingen voor dit item

Maximaal subsidiebaar bedrag: 4.000 euro per recipiënt (plaatsingskosten inbegrepen).

Het subsidiebedrag wordt berekend op het eigen aandeel van het investeringsbedrag: subsidies die via andere kanalen verkregen werden (bijv. voor containers glas) worden bijgevolg in mindering gebracht;

De gevraagde detailinformatie wordt nader bepaald bij de subsidiebeslissing van het ontwerp-dossier. In praktijk zal dit minstens het volgende betreffen:

- Een beschrijving van het toegepaste systeem;
- Aantal gezinnen en aantal inwoners die gebruik maken van het systeem;
- Aantal fracties;
- De wijze waarin de locatie van het brengsysteem past in de in het MB vooropgestelde criteria inbegrepen een plan van de inplantingsplaats(en) en de omgeving rond de inplantingsplaatsen.

De subsidies worden volledig uitbetaald als alle opgevraagde documenten in de subsidiebeslissing van het ontwerp-dossier en/of gunningsdossier zijn bijgevoegd en overeenkomstig de doelstellingen van het verstrekken van de subsidie bevonden.

3.1.3.3 Het starten van een bijkomende selectieve inzameling

Lokale besturen in een groenregio die voor het eerst op (een deel van) hun grondgebied starten met een gft-inzameling met als doel hun restafvalcijfers te doen dalen, kunnen zowel beroep doen op de subsidies voorzien onder artikel 4 (AR 3.1.3.1) voor de aankoop en uitrusting van diftarrecipiënten voor huis-aan-huisinzameling als op een startsubsidie gedurende twee jaar. Om een voldoende daling van de restafvalcijfers mogelijk te maken moet de nieuwe selectieve inzameling minstens gestart worden op 75% van het grondgebied. Dit kan eventueel wel stapsgewijs opgezet worden.

Het is bijgevolg aangewezen dossiers in te dienen per aparte gemeente of aparte cluster van gemeenten in functie van de verwachte realisatietermijn bijv. binnen de 2 jaar. De 75% van het grondgebied geldt dan alleen voor die aparte gemeente of cluster van gemeenten en niet voor het volledige werkingsgebied van de intercommunale.

Het maximaal subsidieerbare bedrag betreft 4 euro/bediende inwoner/jaar.

Na één jaar werking is een tussentijdse uitbetaling voor het eerste jaar mogelijk. Bij de tussentijdse rapportage zijn volgende gegevens noodzakelijk:

- Facturen of andere bewijzen van de gemaakte kosten die in aanmerking komen voor artikel 6. Een historiek van de gebeurtenissen in het jaar waarover de tussentijdse afrekening wordt ingediend;
- Een beschrijving hoe de kwaliteit van het ingezamelde gft wordt opgevolgd en resultaten van uitgevoerde kwaliteitsmetingen;
- Desgevallend het toegepaste contantbelastingreglement voor gft;
- Indien men loonkosten inbrengt een overzicht van de tijdbesteding van de personen waarvan de lonen ingebracht worden, zodat kan geverifieerd worden dat deze kosten alleen aan deze bijkomende selectieve inzameling of de sensibilisering toewijsbaar zijn;
- Verifieerbare loonstaten.

Alleen kosten specifiek toe te wijzen aan de nieuwe selectieve inzameling komen in aanmerking. Een lokaal bestuur dat opteert voor een beladingsstelsel, diftar-recipiënten en

identificatiemogelijkheden, gesubsidieerd onder artikel 4 van het ministerieel besluit kan deze kosten niet meer inbrengen voor subsidiëring via dit artikel.

Het doel is het restafvalstoffencijfer van het lokale bestuur te laten dalen. Om deze reden worden kosten gemaakt om de participatiegraad bij de bevolking te verhogen nadrukkelijk ondersteund. Alle sensibiliseringskosten die specifiek toe te wijzen zijn aan deze bijkomende selectieve inzameling, komen in aanmerking. Bij de eindrapportage voor de uitbetaling moet het participatiepercentage kmo's binnen de bediende regio op dat ogenblik minstens 50% van de bediende ophaalpunten bedragen. Bij de eindrapportage is het noodzakelijk om de volgende gegevens aan te leveren:

- De participatiegraad van het aantal potentiële ophaalpunten in het doelgebied;
- Facturen of andere bewijzen van de gemaakte kosten die in aanmerking komen voor artikel 5. Een historiek van de gebeurtenissen in de 2 jaar waarover de eindafrekening wordt ingediend;
- Een beschrijving hoe de kwaliteit van het ingezamelde gft wordt opgevolgd en de resultaten van de uitgevoerde kwaliteitsmetingen;
- Desgevallend het toegepaste contantbelastingreglement voor gft;
- Indien men loonkosten inbrengt een overzicht van de tijdbesteding van de personen waarvan de lonen ingebracht worden zodat kan geverifieerd worden dat deze kosten alleen aan deze bijkomende selectieve inzameling of de sensibilisering toewijsbaar zijn;
- Verifieerbare loonstaten.

Volgende kosten worden niet aanvaard als kosten die in aanmerking komen voor de berekening van 4 euro/inwoner/jaar:

- Kosten die reeds gesubsidieerd zijn via artikel 4 van het ministerieel besluit;
- Kosten voor huur van gebouwen of ruimtes, of plaatsing van gebouwen voor het personeel van het lokaal bestuur;
- Kosten voor personeelsuitrusting die niet eenduidig toe te wijzen is aan de nieuwe inzameling (bijv. laptops, desktops, telefoons, smartphones, i-pads, andere kantoorinrichting,...);
- Telecommunicatiefacturen (internet, telefoonrekeningen,...).

3.1.4 Recyclageparken van diverse aard

3.1.4.1 Diftarrecyclageparken van lokale besturen en hun uitrusting

Tarieven

Bij de invoering van diftar op recyclageparken moeten er minstens twee verschillende tarieven toegepast worden. Het tarief aangerekend voor het grofvuil moeten binnen de vork liggen bepaald door bijlage 5.1.4. Tarieven voor inzameling en verwerking huishoudelijke afvalstoffen van het VLAREMA. In het geval huisvuil ingezameld wordt via het recyclagepark, moet dit aan hetzelfde tarief aangerekend worden dat geldt voor de huis-aan-huisinzameling en eveneens voldoen aan bijlage 5.1.4. Een louter toegangsgeld dat betaald moet worden per bezoek en verder los staat van de hoeveelheid en de specifieke fractie, beantwoordt niet aan het principe 'de vervuiler betaalt'. Zonder twee andere verschillende tarieven is dit onvoldoende om van een diftarsysteem te kunnen spreken.

Fracties waarvoor een aanvaardingsplicht geldt en waarvoor sectoren instaan voor het vergoeden van de kosten van inzameling en recyclage, en kga, moeten steeds gratis aangeboden kunnen worden. De positieve fracties of de fracties waarvoor de verwerkingskosten en transport niet ten laste van de gemeente zijn, moeten gratis aangeleverd kunnen worden.

Voor asbestcement moet een minimum hoeveelheid (per jaar) gratis kunnen aangeleverd worden en moet de aanvoer zoveel mogelijk worden gefaciliteerd. Dit minimum betreft 200 kilogram per

gezin per jaar of 1 m³ per gezin per jaar of 10 asbestcementplaten per gezin per jaar. Bovenop dit minimum kan een tarief aangerekend worden.

Meting van de hoeveelheden

De toegang tot het recyclagepark kan worden gereguleerd via een badge. Op grond van de badge kunnen de gemeenten ook nog de aard en de hoeveelheid afval registreren en verrekenen en de aangevoerde hoeveelheid afval per tijdseenheid regelen en controleren. Een ander veel gebruikt systeem voor identificatie werkt met elektronische identiteitskaarten.

Indien gelijkaardige bedrijfsafvalstoffen op het recyclagepark aanvaard worden, moet het registratiesysteem toelaten de totale hoeveelheid niet met huishoudelijk vergelijkbare bedrijfsafvalstoffen van kmo's te registreren op basis van een gewogen hoeveelheid en de totale kost die dit bedrijfsafval voor de gemeente betekent, aan de bedrijven te factureren. De juiste boekhoudkundige en contractuele maatregelen moeten hiervoor genomen zijn door het lokaal bestuur.

Gewichtsdiftar geeft een zeer objectieve methode van aanrekenen. Een correcte meting van een hoeveelheid afval die gebracht wordt, kan gebeuren met één of twee weegbruggen/weegsystemen. Nadelen zijn het ruimtebeslag op recyclageparken en de omslachtigere afhandeling (dubbele weging). Het eventueel voorzien van meerdere weegbruggen om een snellere afhandeling bij piekaanvoer te realiseren, moet inzake kosten-baten worden afgewogen met langere openingstijden van het recyclagepark.

Bij **volumediftar** is het belangrijk dat de volumemeting gebeurt op een correcte en representatieve manier. Dat kan bijv. gebeuren met containerbeladingsystemen met volumemeting op basis van een gestandaardiseerd recipiënt of via meting met een geijkt meetinstrument. Metingen gebaseerd op een schatting door de parkwachter, of systemen waarbij het toegepaste tarief niet rechtstreeks op de concrete hoeveelheid afval wordt berekend maar bijv. op basis van de grootte van het voertuig waarmee het wordt aangevoerd (zodat eenzelfde hoeveelheid afval naargelang het geval verschillend wordt getarifeerd) voldoen niet aan de voorwaarden voor een objectief en rechtvaardig diftarsysteem en komen niet in aanmerking voor subsidie.

Bijzondere bepalingen voor dit item

Wijze van uitbetaling:

De subsidies worden uitbetaald in fasen op dezelfde manier zoals vermeld onder punt 3.1.3.1. De gevraagde detailinformatie wordt nader bepaald bij de subsidiebeslissing van het ontwerp-dossier. In praktijk zal dit minstens het volgende betreffen:

- Een beschrijving van het toegepaste systeem;
- Een goedgekeurd contantbelastingreglement;
- Aantal bezoekers (gezinnen, bedrijven);
- Aantal fracties;
- Detail van ingezamelde hoeveelheden huishoudelijk afval, hieraan gelijkgesteld, vergelijkbaar en ander bedrijfsafval;
- De gehanteerde tarieven die uiterlijk bij de vorderingsstaten of de eindafrekening worden meegedeeld;
- Socio-economische gegevens (aard van de bedrijven en gezinnen).

Vooropgestelde voorzieningen:

Met toegang- en registratiecontrolesystemen kunnen volgende onderdelen bedoeld worden:

- Slagbomen aan in- en uitgang;

- Een identificatiepaal of elektronisch oog;
- Eén of meerdere weegbruggen/weegsystemen of een containerbeladingsysteem met registratie en gewicht- of volumemeting;
- Hardware en software voor opslag en verwerking van gegevens. De gemeten gegevens worden opgeslagen in een computer in het portiershuisje. In de software is de mogelijkheid voorzien om overzichten te vragen van de geregistreerde informatie en om rechtstreeks te factureren;
- Badges.

Infrastructuurwerken en uitrusting op diftarrecyclageparken.

Infrastructuurwerken op en de uitrusting van diftarrecyclageparken nodig om huishoudelijk afval en het vergelijkbaar bedrijfsafval op een efficiënte manier te verzamelen en te sorteren om hergebruik en recyclage mogelijk te maken.

Bijzondere bepalingen voor dit item

Maximaal subsidieerbare bedragen:

- Infrastructuurwerken en receptie-infrastructuur: 90 euro per m², met een maximum van 2000 m² verharde oppervlakte per pakket.
Dit zijn alle noodzakelijke werken en leveringen om toegang te krijgen tot het terrein, het terrein te betreden en receptie-infrastructuur te plaatsen zoals de grond- en nivelleringswerken, drainerings- en rioleringswerken, wegsignalisatie en verlichting, keerwanden, halfopen overkappingen, bezaailing- en beplantingswerken, omheining van het terrein, 2 toegangspoorten, aanleg van water-, telefoon- en elektriciteitsleidingen, de afvoer van het hemel- en sanitair water,... De oppervlakte die in aanmerking komt voor de berekening van het maximaal subsidieerbare bedrag is de verharde oppervlakte (exclusief lijnvormige elementen, goten, borduren...) binnen de omheining van het recyclagepark. De verharde oppervlakte van een toegangsweg die buiten de omheining van het recyclagepark valt, kan mee gesubsidieerd worden op voorwaarde dat deze toegangsweg uitsluitend gebruikt wordt voor het recyclagepark.
- Voorzieningen voor de tijdelijke opslag van afvalstoffen: maximum 240 m³ per aangevraagd pakket.
Dit zijn alle noodzakelijke containers om de verschillende fracties te sorteren. Deze containers kunnen niet ingezet worden voor fracties waarop een aanvaardingsplicht van toepassing is (verwijzing website OVAM). Bij de aanvraag moet duidelijk vermeld worden voor welke fracties de containers zullen worden ingezet. Het subsidiebedrag wordt berekend op het eigen aandeel van het investeringsbedrag: subsidies die via andere kanalen verkregen werden (bijv. voor containers pmd, glas en papier en karton), worden bijgevolg in mindering gebracht;
- Opslagruimte voor kga met een maximum van 40 m² verharde en overdekte oppervlakte per pakket dat voldoet aan de VLAREM-reglementering (niet voor mini-recyclageparken - zit daar vervat in de 20 m³ voor tijdelijke opslag);
- Persinstallatie, compactoren of andere toestellen die het afval verkleinen of het volume ervan reduceren, één per pakket (niet voor mini-recyclageparken).

Vooropgestelde voorzieningen en quotum:

- De hierboven vermelde voorzieningen per onderdeel zijn niet limitatief maar gelden wel als richtinggevend opsomming van vooropgestelde voorzieningen om te ressorteren onder de term "diftarrecyclagepark" in de zin van dit subsidiebesluit;
- Gemeenten van minder dan 7.500 inwoners hebben recht op één pakket, overeenkomstig de hierboven vermelde onderdelen van een diftarrecyclagepark;
- Voor de andere gemeenten mag per schijf van 7.500 inwoners één pakket worden aangevraagd hetzij als nieuw diftarrecyclagepark hetzij als uitbreiding en omvorming van een bestaand recyclagepark tot een diftarrecyclagepark. Rekening houdende met het nog resterende

inwonersequivalent mogen evenwel verschillende pakketten in één aanvraag samengebracht worden;

- Ook wordt rekening gehouden met de eerder ontvangen subsidies;
- De uitrusting en de infrastructuur ten behoeve van vergelijkbaar bedrijfsafval afkomstig van kmo's, die in meer worden voorzien in combinatie met een nieuw of bestaand gemeentelijk diftarrecyclagepark, komen eveneens in aanmerking voor subsidiëring. Deze subsidies worden verleend in meer ten opzichte van het normaal vooropgestelde equivalent en stemmen overeen met één pakket per 15.000 inwoners;
- Hogervermelde regulering geldt alleen als richtinggevend in die zin dat gemeenten zoals bijvoorbeeld kustgemeenten en anderen die aantonen dat ze bijvoorbeeld een belangrijke toeristische activiteit hebben, een overeenkomstige verhoging kunnen verkrijgen t.o.v. het vermelde quotum.

3.1.4.2 Minirecyclageparken (vaste en mobiele)

Zowel vaste als mobiele minirecyclageparken komen in aanmerking voor subsidies. Minirecyclageparken focussen zich op stromen die niet huis-aan huis of via een brengsysteem op korte afstand worden ingezameld, maar die toch frequent bij burgers kunnen vrijkomen. In een mini-recyclagepark worden kleine hoeveelheden ingezameld, te beperken tot die hoeveelheden die te voet of met de fiets kunnen aangebracht worden. Dit geldt zowel voor mini-recyclageparken die alleen niet betalende fracties inzamelen, als parken die ook betalende fracties inzamelen. Indien ze betalende fracties inzamelen moet dit aan dezelfde tarieven gebeuren als in het recyclagepark waar de inwoners van het lokaal bestuur toegang toe hebben. Indien het betalende fracties betreft die ook huis-aan-huis ingezameld worden, moet de inzameling via het minirecyclagepark aan dezelfde tarieven gebeuren als die gelden voor de huis-aan-huisinzameling.

Er moet steeds nagegaan worden of het mini-recyclagepark voldoet aan de regelgeving van het VLAREM. Een mini-recyclagepark dat betalende fracties inzamelt, moet zich ook houden aan de bepalingen opgenomen in bijlage 5.1.4 van het VLAREMA om in aanmerking te komen voor betoelaging.

Vaste minirecyclageparken

Een vast minirecyclagepark kan bemand zijn, maar ook onbemand als er alleen niet betalende fracties worden ingezameld. In dit geval moet de toegang verleend worden via een identificatiesysteem. In een vast mini-recyclagepark moeten meerdere afvalstromen selectief ingezameld worden, minstens twee derde van de stromen, ingezameld via dit recyclagepark worden niet huis-aan huis ingezameld.

Een lokaal bestuur mag zoveel minirecyclageparken inzetten als noodzakelijk geacht om te komen tot een betere selectieve inzameling.

Bijzondere bepalingen voor dit item

Maximaal subsidieerbare bedragen:

- Infrastructuurwerken en receptie-infrastructuur: 120 euro per m², met een maximum van 150 m² oppervlakte.
Dit zijn alle noodzakelijke werken en leveringen om het mini-recyclagepark te exploiteren, om toegang te voorzien, eventuele receptie-infrastructuur te plaatsen, camerabewaking, omheining,...
- Voorzieningen voor de tijdelijke opslag van recycleerbare afvalstoffen: maximum 20 m³.

De voorzieningen voor de tijdelijke opslag van afvalstoffen betreffen bij mini-recyclageparken eerder bigbags of andere kleine recipiënten om afvalstoffen in op te slaan en geen met een vrachtwagen te verplaatsen containers.

- Ook andere items noodzakelijk voor een conforme en degelijke uitbating van een vast mini-containerpark zijn subsidieerbaar als ze niet vallen onder een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid.

Mobiele minirecyclageparken

Mobiele minirecyclageparken worden betoelaagd op basis van een maximaal bedrag per dag dat ze ingezet worden gedurende twee jaar. Door hun specifieke aard is het aangewezen om tussen te komen in de startkosten en de kosten voor bekendmaking ervan, eerder dan in de concrete aankoop van materiaal voor een mobiel recyclagepark.

In een mobiel minirecyclagepark worden meerdere afvalstromen tegelijk selectief ingezameld. Minstens twee derde van de stromen ingezameld via een mobiel minirecyclagepark worden niet huis-aan-huis ingezameld. Een mobiel minirecyclagepark is in zijn geheel mobiel en is nooit een verzameling van afzonderlijke containers zoals een plaats waar bijvoorbeeld een textielcontainer en twee glasbollen staan.

Een mobiel minirecyclagepark moet bemand zijn.

In tegenstelling tot een vast minirecyclagepark heeft een lokaal bestuur geen behoefte aan een groot aantal verschillende mobiele miniparken. Daarom wordt maximum 1 mobiel park per begonnen schijf tot 100.000 inwoners gesubsidieerd. Een minimale inzet van 10 dagen per werkingsjaar is een vereiste om in aanmerking te komen voor subsidies.

Zowel materiële als andere kosten (sensibilisering, personeel,...) komen in aanmerking om de kosten aan te tonen.

Bij de eindrapportage van een mobiel recyclagepark is het noodzakelijk om de volgende gegevens aan te leveren:

- Het aantal dagen het eerste werkingsjaar en het aantal dagen het tweede werkingsjaar dat het mobiel recyclagepark effectief ingezet werd;
- De participatiegraad van de bevolking aan het mobiel recyclagepark door een overzicht van het aantal bezoekers per dag van inzet en de fracties die het meest aangebracht werden;
- Een overzicht van tijdbesteding van de personen waarvan de loonkosten ingebracht worden, specifiek gerelateerd aan het inzetten van het mobiel recyclagepark;
- Facturen van materiële en sensibiliseringskosten die specifiek verbonden zijn aan het mobiel recyclagepark;
- Verifieerbare loonstaten.

Kosten die niet rechtstreeks kunnen gelinkt worden aan het mobiele recyclagepark, worden niet in aanmerking genomen voor het berekenen van de dagvergoeding voor de inzet.

3.1.5 Voorzieningen voor het afvalbeheer van specifieke afvalstromen

3.1.5.1 Voorzieningen voor de inzameling van dierenkrengen

Omschrijving

Het afvalbeheer in het Vlaamse Gewest bestaat uit een basis dienstverlening overeenkomstig de bepalingen van het vigerende uitvoeringsplan voor huishoudelijke afvalstoffen. Daarnaast zijn er een aantal specifieke afvalstoffen die een bijzondere infrastructuur vereisen omwille van hun

aard en samenstelling en die niet in elke gemeente worden ingezameld. Het inzamelen van krenge en dierlijk afval, zoals krenge van verkeerslachtoffers en overleden huisdieren, kan in een intergemeentelijk samenwerkingsverband georganiseerd worden. Hiervoor moet een specifieke milieuvergunning bekomen worden. Het inzamelen van dergelijke afvalstoffen moet gebeuren in een koelcontainer en de afvoer moet gebeuren naar een specifieke vergunde verwerkingsinstallatie.

Bijzondere bepalingen voor dit item

Vooropgestelde voorzieningen:

Eén koelinstallatie per intergemeentelijk samenwerkingsverband of per 100.000 inwoners.

3.1.5.2 Voorzieningen die een alternatief vormen voor wegtransport

Omschrijving

Inzake transport van afvalstoffen betekent een steeds groter wordende verwerkingscapaciteit per installatie, die bovendien in vele gevallen steeds verder van het punt van inzameling gesitueerd is, dat alternatieven voor wegtransport een oplossing kunnen zijn voor het steeds intensievere wegtransport. De containers die gebruikt worden voor trein- of watertransport en die gemakkelijk van een type transport naar een ander type transport kunnen overgeladen worden, zijn merkbaar duurder in aankoop. Het zijn alleen dergelijke containers waarvoor subsidies verleend worden. Vaak moeten de lokale besturen daarbij over meerdere sets van containers beschikken: één bij de laadplaats, één bij de losplaats, één tijdens het transport en een reserveset. Er worden geen subsidies verleend voor de aanleg van laad- en loskaden en gebouwen, voor laad- en loskranen, voor treinwagons,... Een perscontainer of persinstallatie om het gebruik van de containers te optimaliseren, komt wel in aanmerking voor subsidie.

Bijzondere bepalingen voor dit item

Maximaal subsidieerbaar bedrag:

Een aanvraagdossier omvat minimaal 20 containers of één persinstallatie.

Beleidsmatige beperking:

Een ontwerpdocument voor transport over water wordt door de OVAM beoordeeld in samenwerking met de beheerder van de betreffende waterweg. Er worden slechts subsidies verstrekt in functie van de goedkeuring van een ingediend dossier en in functie van de beschikbare budgetten bij de beheerder van de betreffende waterweg.

3.2 Innovatieve projecten

3.2.1 Omschrijving

In tegenstelling tot welomschreven investeringen en initiatieven die passen bij een optimaal beheer van afvalstoffen, zoals vermeld in de andere hoofdstukken van deze richtlijn, is niet gedefinieerd wat innovatieve projecten moeten inhouden. Het is een open categorie voor de ondersteuning van projecten die leiden tot een nieuw of beduidend vernieuwend proces, dienst of product met een positieve bijdrage aan de totstandkoming van een circulaire economie, door een kwalitatieve of kwantitatieve vermindering van het materiaalgebruik of -verbruik. Via nieuwe beleidsmaatregelen, relevant onderzoek of praktische oplossingen dragen de resultaten van het project, direct of indirect, op korte of iets langere termijn, bij aan de (inter)gemeentelijke uitdagingen met uitstraling naar de rest van Vlaanderen. Het innovatieve karakter kan zich op

verschillende manieren uiten, al dan niet in combinatie. Onderstaande opsomming is niet-limitatief:

- Thema- en onderwerpkeuze: welke (nieuwe) uitdagingen pakt het project op, binnen welke overkoepelende problematiek?
- Circulaire strategieën: in welke mate kan het project inspelen op de nood aan het sluiten van kringlopen, door herstel, deelmodellen, product-dienstcombinaties, hergebruik, symbiose van (rest)stromen, refurbishment, remanufacturing, ecodesign? Evengoed kan (betere) recyclage, selectieve inzameling, logistieke optimalisatie en/of gedragsbeïnvloeding en communicatie aan bod komen;
- Partnerschappen en procesmanagement: innovatie kan zitten in vormen van samenwerking, het aangaan van (ongebruikelijke) coalities, het aanspreken of betrekken van nieuwe doelgroepen, aandacht besteden aan (sociale) inclusie, participatie en reflectie op de eigen rol(len);
- (Praktijk)experimenten: testen van een relatief nieuw beleidsidee, dienst of technologie;
- Haalbaarheidsonderzoek: een maatregel, technologie of aanpak doorlichten en evalueren;
- Toepassing of opschaling van relatief nieuwe oplossingen;
- Investerings in specifieke infrastructuur of werken voor zover niet overlappend met punt 3.1.2.

De subsidieregeling voor innovatieve projecten is bedoeld als een aanvulling op de bewezen recepten in het afvalstoffenbeheer op lokaal, intergemeentelijk of regionaal niveau en een open uitnodiging om een stap verder te gaan en nieuwe ervaringen op te doen, zonder bestaande best practices in het Vlaamse afvalstoffenbeheer te negeren. De inhoudelijke onderwerpkeuze van een innovatief project is met opzet niet afgebakend, juist om de ruimte te geven aan de behoeften en vindingrijkheid van lokale besturen die zich willen inzetten voor circulaire initiatieven of een vernieuwend afvalstoffenbeheer. Ter illustratie geven we hier enkele voorbeelden op basis van enkele afgeronde of lopende projecten:

- Stad Antwerpen - FashionFlows: een gerichte dialoog met de modesector en het brede publiek, praktijkgerichte acties en experimenten trekken de circulaire mode vanuit Antwerpen op gang.
- Kortrijk - licht als dienst: de nieuwe verlichting van de stadbibliotheek opent het pad naar product-dienst-combinaties voor lokale besturen.
- AJOIN - Aalst Carnaval: het carnaval van de toekomst, duurzaam en met oog voor de volledige materiaalketen en gerelateerde economische activiteiten.
- Gent - ZAWENT-systeem voor een gemeentelijk gebouw: zero afvalwater, energie- en nutriëntenterugwinning in de gemeentelijke gebouwen in het nieuwe stadsdeel 'Oude Dokken'.
- Brugge - Innovatie voor de reductie van voedselverlies in de zorgsector: innovatieve tools, participatie en goede voorbeelden uit het buitenland verminderen het voedselverlies in de zorgsector.
- IGO – Een consumptie- en sorteerscan voor kwetsbare huishoudens: een consumptie- en sorteerscan betreft kwetsbare groepen bij het thema duurzame consumptie en sorteren en draagt bij tot het sluiten van de materialenkringloop.
- IVM – Recyclageparken van de toekomst: een optimale inzameling en verwerking van afval en materiaalstromen transformeert recyclageparken tot de materialenparken van de toekomst.
- IVVO - Reductie van voedselverliezen in het restafval bij kleinere producenten: hoe selectieve inzameling van organisch keukenafval bij kleine horeca een haalbare kaart wordt.

De bovenstaande onderwerpen houden geen enkele belofte in voor de selectie van toekomstige projecten.

3.2.2 Lokale besturen en eventuele partners

Het initiatief voor een projectvoorstel gaat uit van lokale besturen. Dit zijn zowel gemeenten, gemeentebedrijven, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, verenigingen van steden en gemeenten, provincies en provinciebedrijven. Als u niet zeker bent of uw organisatie onder de definitie van een lokaal bestuur valt, bespreek dit dan met de OVAM.

De actieve samenwerking met andere partners is aan te moedigen. Afhankelijk van de grootte of intensiteit van de uitdaging zal een bepaalde mate van samenwerking nodig zijn. Op basis van de ervaringen is de samenwerking met andere gemeenten of steden, lokale vzw's, sociale economie en de kringloopsector niet ongebruikelijk. Ook kan het nodig zijn om professionele begeleiding van een externe partij in te schakelen of onderzoeksorganisaties of specifieke experts te betrekken. Samenwerking kan het project een uitgesproken meerwaarde verlenen.

Wat partners betreft, maken we het volgende onderscheid:

- volwaardige projectpartners die actief betrokken zijn bij de uitvoering en in aanmerking (willen) komen voor een deel van de subsidie tegen reële kosten. Deze partners moeten ook formeel instemmen met de projectopzet en hun rol erin;
- externe prestaties die worden ingehuurd conform de wetgeving overheidsopdrachten;
- de doelgroep(en) en overige stakeholders in het project. De medewerking van deze partners heeft geen impact op de begroting van het project, maar kan wel cruciaal zijn voor het inhoudelijk welslagen van het project.

3.2.3 Procedure

Projectvoorstel

Alles begint met een goed idee. Een lokaal bestuur ontwikkelt, geïnspireerd door de uitdagingen en kansen in de circulaire economie, projectideeën die relevant zijn in haar lokale of bovenlokale context. Het is mogelijk om in deze fase bij de OVAM af te toetsen wat de waarde van het idee is, voordat een definitief projectvoorstel wordt ingediend. De OVAM treedt graag in dialoog om ideeën te kennen en eventueel mee te denken over de door groei naar een inhoudelijk volgroeid en definitief projectvoorstel. In deze oriënterende fase kan het ook nuttig zijn om andere subsidiemogelijkheden die de OVAM beheert, te overlopen. Dit aanbod is vrijblijvend en geen voorafname op de selectie van het projectvoorstel of een definitieve beslissing over het toekennen van de subsidie.

Een rijp projectidee krijgt vorm met een projectvoorstel. Een projectvoorstel omvat, in voldoende detail:

1. de administratieve gegevens van de projectaanvrager;
2. een beschrijving van het project met de aanleiding, doelstelling(en), een overzichtelijk stappenplan van de geplande acties en de daaraan gekoppelde uitvoeringstermijnen; de partners die betrokken zijn bij het project, en de afspraken over hun inbreng en de taakverdeling. Het projectvoorstel kan slechts worden ingediend wanneer alle partners zich achter het voorstel scharen. Dit wordt geformaliseerd door het gemeenschappelijk ondertekenen van het projectvoorstel of in de vorm van een brief, contract of overeenkomst;
3. de beoogde effecten op het vlak van materialengebruik en -verbruik, de globale milieuwinst en de bijdrage aan de transitie naar een circulaire economie;
4. een beschrijving van het innovatieve karakter van het project;
5. het potentieel aan leerervaringen voor Vlaanderen en het lokaal bestuur;
6. een financieel overzicht met een raming van de totale kosten (en opbrengsten) van het project en indien van toepassing, een specificatie van het deel van het project waarvoor een subsidie aangevraagd wordt, de wijze waarop het totale project gefinancierd wordt, de eigen inbreng en eventuele andere subsidies of financieringsbronnen.

De OVAM stelt een sjabloon ter beschikking voor de indiening van het projectvoorstel.

Wanneer indienen?

Het bespreken van (prille) projectideeën is niet aan een specifieke datum gebonden. De OVAM staat hier in principe altijd open voor. Ook het indienen van projectvoorstellen is formeel gezien gedurende het volledige jaar mogelijk, maar om de indiening en behandeling van voorstellen te stroomlijnen, zal er jaarlijks via de OVAM-communicatiekanalen minimaal één oproep gedaan worden met een deadline. De frequentie van de oproep hangt af van de hoeveelheid projecten die al zijn ingediend, en de beschikbare budgetten.

Het projectvoorstel wordt ondertekend en met de juiste bijlage(n), schriftelijk of elektronisch ingediend bij de OVAM.

Hoeveel bedraagt de subsidie?

Er is geen minimum of maximumbedrag opgelegd per project, maar de OVAM moet rekening houden met de beschikbare kredieten voor subsidies, vastgelegd in de begroting van de Vlaamse overheid.

Het algemene subsidiepercentage bedraagt 50% van de door de OVAM aanvaarde projectkosten. Tenminste 50% van de kosten wordt gedekt door eigen financiering of andere bronnen. Als eigen financiering geldt ook het inbrengen van tijd en personeel.

Met behulp van een sjabloon, stelt de indiener een begroting op van de kosten (gekoppeld aan de acties, inzet van mensen, organisaties, planning enz.) en eventuele opbrengsten. De OVAM onderzoekt vervolgens welke projectkosten in aanmerking komen voor subsidiëring. De tabel hierna geeft een overzicht van de aanvaardbare kosten. Op basis van deze tabel wordt een gedetailleerde projectbegroting bij het projectvoorstel gevoegd.

Overzicht van de aanvaardbare kosten en de informatie in de eindafrekening		
kostenpost	informatie bij projectvoorstel	informatie in de eindafrekening
Directe loonkosten Hieronder worden alleen loonkosten van het personeel van het lokaal bestuur en eventuele partner(s) in het project begrepen. De aanvaardbare loonkosten worden begrensd tot de directe brutosalarissen, met inbegrip van vakantiegeld, eindejaarspremie en de wettelijk verplichte werknemers- en werkgeversbijdragen, maaltijdcheques en bijdragen voor de groepsverzekering. Overheadkosten, vervoerskosten en opleidingskosten komen niet in aanmerking voor subsidiëring.	Lonen en eventuele extralegale voordelen van de projectmedewerkers moeten ingeschat worden. Loonfiches ter staving van de ingeschatte loonkost moeten op verzoek voorgelegd kunnen worden. Er kan een verklaring worden gevraagd over de correctheid van de extralegale voordelen. Er moet ingeschat worden hoeveel mandagen nodig zijn voor het project.	De reële loonkosten per persoon moeten gerapporteerd worden, waarbij de link gelegd wordt met de ingezette personeelsmiddelen (prestatietabel). Loonfiches moeten op verzoek ter verantwoording voorgelegd worden.

Werkings- en investeringskosten Hieronder vallen alle netto-investeringen en andere uitgaven die rechtstreeks en uitsluitend gelinkt zijn aan het project en die aangetoond kunnen worden met facturen of onkostennota's. Investeringen die vallen onder een van de andere categorieën of voorzieningen zoals besproken in deze richtlijn, komen voor subsidiëring in aanmerking volgens de desbetreffende modaliteiten. Wat betreft de investeringskosten die deel uitmaken van een innovatief project, komen alleen de meerkosten die specifiek gelinkt zijn aan innovatie in aanmerking. Die meerkosten worden bij het projectvoorstel in kaart gebracht. Btw-kosten komen niet in aanmerking.	De verschillende kosten moeten worden gemotiveerd, met specifieke aandacht voor de meerkosten van een innovatieve investering, indien van toepassing.	Voor de verslaggeving moeten de reëel gemaakte kosten opgelijst worden. Als er grote verschillen zijn met de goedgekeurde begroting, moeten die toegelicht worden. De bewijsstukken van de gemaakte kosten (facturen of onkostennota's) moeten bij de eindafrekening gevoegd worden. Documentatie van eventuele aanbestedingsprocedures wordt op verzoek toegevoegd.
Externe prestaties Hieronder vallen prestaties die door derden geleverd worden ten voordele van het project, bijvoorbeeld studiekosten en opdrachten of diensten in onderaanneming.	Er moet een motivatie bij het projectvoorstel gevoegd worden met vermelding van de reden voor de externe prestatie, de inschatting van aantal mandagen, en het overzicht van de kosten.	Voor de verslaggeving moeten de reëel gemaakte kosten voor externe prestaties opgelijst worden. Als er grote verschillen zijn met de initiële begroting, moeten die toegelicht worden. De bewijsstukken van de gemaakte kosten (facturen) moeten bij het financiële eindverslag gevoegd worden. Eventuele documentatie rond aanbestedingsprocedures worden op verzoek toegevoegd.
	Vermeld eventuele financiële opbrengsten in het project.	Vermeld eventuele financiële opbrengsten in het project.

We lichten hier de belangrijkste punten toe:

- Alleen kosten direct gelinkt aan het project komen in aanmerking voor subsidiëring. Deze kosten omvatten de volgende 4 rubrieken: directe loonkosten, werkingskosten, investeringskosten en externe prestaties, exclusief BTW.
- Onder **directe loonkosten** worden loonkosten begrepen van het eigen personeel van het lokaal bestuur en eventuele projectpartner(s). De aanvaardbare loonkosten worden begrensd tot directe brutosalarissen, met inbegrip van vakantiegeld, eindejaarspremie en de wettelijk verplichte werknemers- en werkgeversbijdragen, maaltijdcheques en bijdragen voor groepsverzekering. Per personeelslid dat aan het project zal meewerken wordt de jaarlijkse voltijdse personeelskost (in euro), inclusief de hogergenoemde extralegale voordelen opgelijst

en dit voor de verschillende projectjaren. De brutoloonkost moet steeds worden uitgedrukt als een 100% tewerkstelling. Dit kan je doen door de reële brutoloonkost te delen door het tewerkstellingspercentage. Dit is niet de bezettingsgraad op het project. Dit wordt aangegeven door het aantal mandagen dat op het project zal gewerkt worden. Een voltijdse tewerkstelling bedraagt (standaard) 220 mandagen.

Volgens onderstaande formule wordt per projectmedewerker die betrokken is bij het project, de loonkost berekend:

$$\frac{\text{jaarlijkse voltijdse personeelskost (in euro)} * \text{aantal mandagen in het project}}{220}$$

Een voorbeeld: X werkt deeltijds (50%) en zijn brutoloonkost = 30.000 euro/jr. Dan wordt de totale brutoloonkost = $30.000/50\% = 60.000$ euro.

Indien deze persoon voltijds op het project werkt (=bezettingsgraad), moeten er jaarlijks 110 mandagen gerapporteerd worden.

- Overheadkosten, vervoerskosten (vergoedingen voor regulier woon-werkverkeer) en opleidingskosten komen niet in aanmerking voor subsidiëring. Eventuele reiskosten die noodzakelijk zijn in het kader van het project worden mogelijks geaccepteerd als werkingskost.
- **Werkingskosten** omvatten alle uitgaven van de projectpartners die rechtstreeks en uitsluitend gelinkt zijn aan het project en die aangetoond kunnen worden met facturen of onkostennota's. Het gaat hier om uitgaven die niet vallen onder de wetgeving overheidsopdrachten, of diensten die via de regeling van de aanvaarde factuur kunnen worden ingekocht.
- Voor **investeringskosten** zijn er drie mogelijkheden:
 - o Indien het project de facto alleen een investeringsuitgave beoogt, moet ten eerste bekeken worden of het niet valt onder een van de andere categorieën van deze richtlijn, of dat het aangeraden is om gebruik te maken van artikel 3 van het ministerieel besluit. Zoals beschreven in punt 3.1.2, wordt een lokaal bestuur in staat gesteld investeringen te doen in "diverse voorzieningen" in het kader van een duurzaam afvalstoffen- en materialenbeheer. Minimum netto-investering bedraagt 5.000 euro. Maximaal 50% van de investering kan worden gesubsidieerd. De procedurele behandeling kan in dit geval iets anders zijn dan bij innovatieve projecten. Aarzel niet om dit te bespreken met de OVAM.
 - o Indien de investering onderdeel is van een breder innovatief project en artikel 3 van het ministerieel besluit wordt van toepassing geacht, worden de procedures optimaal op elkaar afgestemd. Ook hier geldt dat de minimum netto-investering 5.000 euro bedraagt en maximaal 50% van de investering kan worden gesubsidieerd.
 - o Indien de investering onderdeel is van een breder innovatief project, maar artikel 3 niet van toepassing kan zijn, is het nog altijd mogelijk dat tot 50% van de meerkost die gepaard gaat met het innovatieve karakter van de investering, wordt gesubsidieerd. In het projectvoorstel moet een inschatting gemaakt worden van de meerkosten door innovatie ten opzichte van een reguliere investering. Ter illustratie: indien de investering het zetten van een gebouw volgens de principes van dynamisch bouwen betreft, kan de hoofdmoot van de investering (het bouwen van een gebouw) niet vallen onder artikel 3. De meerkosten van het dynamisch bouwen ten opzichte van een klassiek gebouw kunnen echter wel in kaart worden gebracht en ingebracht worden als kosten. Deze meerkosten komen in aanmerking voor subsidiëring. Deze meerkosten worden door de projectaanvrager ingeschat op basis van de beschikbare state-of-art informatie en bij het projectvoorstel gevoegd.
- Onder **externe prestaties** vallen prestaties die door derden geleverd worden ten voordele van het project, zoals studiekosten, specifieke expertise of procesbegeleiding, opdrachten in onderaanneming. "Derden" zijn andere dan de primaire begunstigde of de secundaire begunstigde(n) die hetzij bij naam, hetzij via een algemene omschrijving worden aangeduid in de subsidiebeslissing. De inzet van externe prestaties moet in het projectvoorstel opgenomen

worden, met een motivatie voor de reden voor de externe prestatie en een inschatting van het aantal mandagen en de kosten.

- Bij investeringskosten en de aanbesteding van externe prestaties moet de wetgeving overheidsopdrachten gevolgd worden.
- Alleen kosten die gemaakt werden na de subsidiebeslissing (goedkeuring) van het project door de minister, komen in aanmerking voor subsidiëring.
- In het projectvoorstel en de begroting kan worden gevraagd om een gedeelte van de subsidie tussentijds uit te betalen, mits dit gekoppeld wordt aan het behalen van duidelijke mijlpalen. De modaliteiten waaronder een deel van de subsidie kan worden uitbetaald, wordt vastgelegd in de subsidiebeslissing. Een tussentijdse afrekening is mogelijk indien de bewijsstukken van de vorderingen van het project (inhoudelijke elementen, alsook facturen, nota's, overzicht gepresteerde mandagen enz.) beschikbaar zijn.

Beoordeling projectvoorstellen

Een expertencommissie beoordeelt de projectvoorstellen. De expertencommissie wordt samengesteld uit twee experts van de OVAM en telkens één expert uit de volgende organisaties:

1. het Kenniscentrum Vlaamse Steden;
2. de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vzw;
3. de Koepel van Milieuondernemers in de Sociale Economie vzw;
4. de Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen vzw;
5. het Agentschap voor Binnenlands Bestuur – Team Stedenbeleid;
6. het departement Omgeving;
7. Go4Circle vzw.

De OVAM zit de commissie voor en zorgt voor het secretariaat en de verslaggeving.

Deze commissie maakt de afweging van de projectvoorstellen aan de hand van volgende criteria. Het is mogelijk dat bijkomende informatie of een mondelinge toelichting nodig is om het projectvoorstel te beoordelen.

• potentieel aan verwachte effecten op het vlak van materialengebruik en -verbruik	30 punten
• innovatief karakter van het project, het potentieel aan leerervaringen voor Vlaanderen en het lokaal bestuur:	30 punten
• concrete uitvoerbaarheid van het project	10 punten
• opschaalbaarheid of reproduceerbaarheid van het project naar andere lokale besturen	10 punten
• passend binnen de beleidsprioriteiten van de Vlaamse overheid met betrekking tot afvalstoffen- en materialenbeheer en de transitieprioriteit circulaire economie	10 punten
• globale milieuwinst, win-win situatie voor andere leefmilieudomeinen	10 punten

Als richtsnoer ontvangt de aanvrager uiterlijk 2 maand na het verstrijken van de deadline het gemotiveerde advies van de expertencommissie.

Een score < 50/100 moet worden opgevat als een ongunstige beoordeling. Het project zal niet verder in behandeling worden genomen.

Een score van > 70/100 is een (zeer) positieve beoordeling. Het projectvoorstel zal met een begeleidende nota en het positief advies van de OVAM voorgelegd worden aan de minister, bevoegd voor het leefmilieu, via de Inspectie van Financiën. De minister neemt de uiteindelijke beslissing over de toekenning van de subsidie en de hoogte ervan. De OVAM informeert de aanvrager over de uiteindelijke beslissing van de minister. Er wordt gestreefd naar een definitieve beslissing binnen 2 maanden na de beoordeling.

Voor projecten met een score 50 <> 70/100 behoudt de OVAM het recht om de verdere behandeling van het project af te laten hangen van aanpassingen en verbeteringen aan het projectvoorstel en de relatie met andere projecten. Het is mogelijk dat het projectvoorstel niet of met uitstel wordt voorgelegd aan de minister.

Indien er in het lopende jaar niet voldoende financiële middelen/subsidies beschikbaar zijn, wordt een projectvoorstel met gunstig advies in het volgende begrotingsjaar voor goedkeuring aan de minister voorgelegd. Dit voorstel heeft voorrang op later ingediende projectvoorstellen.

Uitvoering en opvolging

Project- en stuurgroep

Om het innovatieve karakter en de kwaliteit van de projecten te verzekeren, worden de projecten opgezet via een actieve samenwerking tussen een lokaal bestuur, eventuele andere partners en de OVAM. De actieve samenwerking tussen de OVAM en het lokaal bestuur moet ervoor zorgen dat Vlaanderen met deze projecten stappen zet richting het sluiten van materialenkringlopen en dat er maximaal sprake is van leerervaringen bij het uitvoeren van het project, zowel voor het lokale bestuur als voor de Vlaamse overheid.

Een projectgroep die minstens bestaat uit vertegenwoordigers van het lokaal bestuur en de OVAM, volgt het project op tijdens de uitvoering. De projectgroep buigt zich onder meer over volgende aspecten:

- de uitvoering van de verschillende stappen zoals vermeld in het projectvoorstel;
- keuzes in de uitvoeringsfase die leiden tot grote aanpassingen in de projectopzet, moeten functioneel verantwoord kunnen worden. Indien de projectperiode verschuift, moet dit ook inzichtelijk zijn;
- de samenwerking tussen de verschillende partners;
- het leertraject;
- de controle op de uitvoering.

De intensiteit van de samenwerking met de OVAM wordt in onderling overleg bepaald.

Communicatie

Elk project moet voldoende aandacht besteden aan de communicatie met doelgroepen, bredere stakeholders of de buitenwereld. Uiteraard verschilt de mate van communicatie sterk naargelang de aard en doelstelling. Tijdens de uitvoering van het project wordt een communicatiefiche opgemaakt, die als basis dient voor communicatieactiviteiten zoals de voorstelling van het project op de website van de OVAM. Het geeft ook aan waarover na afloop van het project kan gepubliceerd worden.

Financiële kwesties tijdens de uitvoering

Als er meerkosten zijn ten opzichte van de projectbegroting, moeten die gemotiveerd worden. Alleen als die meerkosten noodzakelijk zijn voor het welslagen van het project en niet te voorzien waren bij het projectvoorstel, kan de hoogte van het subsidiebedrag worden aangepast, na voorafgaande goedkeuring door de minister of zijn afgevaardigde. Meerkosten op het vlak van investeringskosten kunnen volledig in aanmerking komen. Meerkosten op het vlak van personeelskosten, werkingskosten en externe prestaties kunnen in aanmerking komen tot maximaal 20% van het in de subsidiebeslissing vastgelegde bedrag per rubriek.

Aanpassingen, schrappingen en verschuivingen van de kostenposten tijdens de uitvoering van het project die evenwel het maximaal vastgelegde subsidiebedrag niet overschrijden, zijn toegelaten, mits deze functioneel verantwoord worden.

Indien de subsidiebeslissing toelaat dat er een tussentijdse uitbetaling mogelijk is, gekoppeld aan het behalen van nader omschreven mijlpalen, zal een tussentijdse afrekening ingediend kunnen worden met de nodige bewijsstukken van de vorderingen van het project (inhoudelijke elementen, alsook facturen, nota's, overzicht gepresteerde mandagen, enz.). Een tussentijdse (detail)afrekening gaat gepaard met een begeleidende brief en een (ondertekend/officieel) verzoek tot uitbetaling, al dan niet elektronisch. Na controle en goedkeuring zal de OVAM de uitbetaling uitvoeren.

Eindafrekening

Opmaak eindafrekening

Uiterlijk binnen 6 maanden na afloop van het project wordt een eindafrekening ingediend. De eindafrekening bevat een overzicht van alle reëel gemaakte kosten. De facturen en de onkostennota's zijn erbij gevoegd. De reële loonkosten per persoon worden gerapporteerd, waarbij een link wordt gelegd met de ingezette personeelsmiddelen. De gepresteerde mandagen worden bijgehouden in een prestatietabel. Loonfiches moeten op verzoek ter verantwoording voorgelegd worden. De derde kolom van de tabel hierboven geeft een overzicht van de informatie die tenminste moet worden opgenomen in de eindafrekening.

Het sjabloon dat de OVAM ter beschikking stelt om de begroting op te maken, kan ook gebruikt worden om de eindafrekening op te maken. Het sjabloon bevat ook een voorbeeld van een prestatietabel.

Uitbetaling

Afgezien van een eventuele tussentijdse uitbetaling, wordt (het resterende deel van) de subsidie(s) uitbetaald na controle van de eindafrekening, de facturen en kostennota's en mits goedkeuring door de leidend ambtenaar van de OVAM. Naast de eindafrekening richt de subsidieaanvrager hiervoor een schuldvordering (een verzoek tot uitbetaling met een samenvatting van de kosten) aan de OVAM.

Als de reëel gemaakte kosten lager liggen dan aanvankelijk begroot, wordt het subsidiebedrag naar beneden aangepast.

Indien tijdens de uitvoering van het project blijkt dat het project toch niet de verwachte impact heeft, of dat de baten niet opwegen tegenover de kosten die gemaakt moeten worden, kan het project voortijdig worden afgerond. Zowel de subsidieaanvrager als de OVAM hebben het recht om het project stop te zetten. In het geval er wel degelijk een leertraject is doorlopen dat

omschreven wordt in een eindrapport en alle reeds effectief gemaakte kosten worden samengevat in een eindafrekening, is er wel recht op een uitbetaling van de subsidie, proportioneel aan de geleverde inspanningen. Indien het project echter wordt stopgezet door gebrek aan interesse of te beperkte inzet vanuit het lokaal bestuur zonder dat een eindrapport en eindafrekening wordt opgemaakt, komt de subsidiebelofte te vervallen.

Eindrapport

Tenzij anders bepaald in de subsidiebeslissing, maakt de subsidieaanvrager een eindrapport op binnen 6 maanden na de afloop van het project. Dit rapport omvat een beschrijving van de uitgevoerde acties, het doorlopen leertraject, keuzes in het project en uiteraard een uitgebreide bespreking van de resultaten. Het bevat eveneens een evaluatie van het project met aanwijzingen over eventuele noodzakelijke of interessante vervolgstappen waartoe het project aanleiding kan geven, de mogelijke opschaalbaarheid en de uitbreiding naar of implementatie bij andere lokale besturen.

De OVAM brengt het eindrapport onder de aandacht van de expertencommissie. De expertencommissie kan (maar is niet verplicht) een advies verlenen over de mate waarin het project succesvol is uitgevoerd en formuleert, indien van toepassing, aanbevelingen ter zake. De betrokkenheid van de commissie kan een de verspreiding en draagvlak van het project en haar potentie op lokaal of Vlaams niveau, vergroten.

3.3 Zwerfvuil- en sluikstortbeleid

3.3.1 Afvalbakken of andere recipiënten

Omschrijving

Hiermee worden alle aankopen in het kader van een beleid inzake openbare reinheid bedoeld. De strijd tegen sluikstorten en zwerfvuil kan hiermee ondersteund worden. Het betreft bijvoorbeeld de aankoop en plaatsing van straatafvalbakken, al dan niet voor gescheiden afvalverzameling, recipiënten specifiek voor sigarettenpeuken zoals een peukenpaal, een peukentegel of een asbak die kan worden ingeklikt in reeds aanwezige straatafvalbakken, recipiënten specifiek voor hondenpoep,... De werken uitgevoerd in eigen beheer voor bijvoorbeeld de plaatsing van straatvuilnisbakjes komen niet in aanmerking voor subsidiëring. Ook onderhoudscontracten worden niet in rekening genomen. Blikvangers, veegwagens en de aanleg van een hondenweide komen niet in aanmerking voor subsidies.

Bijzondere bepalingen voor dit item

Het maximaal subsidieerbare bedrag per afvalbak, plaatsingskosten inbegrepen, is afhankelijk van het type afvalbak.

- 1° Voor straatafvalbakken: 4 euro per liter inhoud met een maximum van 600 euro per afvalbak;
- 2° Voor recipiënten specifiek voor sigarettenpeuken: 100 euro per recipiënt;
- 3° Voor recipiënten specifiek voor hondenpoep: 200 euro per recipiënt.

Een maximum subsidiepercentage van 50% is toepasselijk. Wijze van uitbetaling:

- Tot 70% van de toegezegde subsidie bij het indienen van de eindafrekening;
- Tot 100% van de toegezegde subsidie na voorlegging en goedkeuring van het eindrapport van project openbare reinheid door OVAM.

Minimale kwaliteitsvereisten van de straatafvalbakken:

- sluikstortpreventieve maatregelen (verkleinde inwerpopening) zijn voorzien en de afvalbak is zo geconstrueerd dat er geen afval kan geplaatst worden op de afvalbak;
- het ledigen moet ergonomisch en snel kunnen gebeuren;
- bestand tegen vandalisme, corrosie en weersinvloeden;
- de afvalbak is overkapt om inregenen te voorkomen;
- stevig en robuust;
- duurzaam en milieuvriendelijk;
- onderhouds- en reinigingsvriendelijk;
- het logo van "Mooimakers" is goed zichtbaar aangebracht.

3.3.2 Voorzieningen ter ondersteuning van zwerfvuil- en sluikstortbeleid

Diverse voorzieningen ter ondersteuning van het zwerfvuil- en sluikstortbeleid in het kader van een project openbare reinheid komen in aanmerking voor subsidiëring. Voorbeelden van voorzieningen zijn camera-installaties, afvalcontainers voor het afzonderlijk bijhouden van ingezameld sluikstort en zwerfvuil met het oog op een betere monitoring ervan,... Deze containers worden meegerekend in de pakketten vermeld in punt 3.1.4.1.

Het maximaal subsidieerbare bedrag voor een gemeente is 10.000 euro per begonnen schijf van 25.000 inwoners, toebehoren en omkaderende maatregelen inbegrepen. Gemeenten van minder dan 25.000 inwoners hebben recht op 10.000 euro. Toebehoren en omkaderende maatregelen zijn bij camera-installaties bijvoorbeeld batterij, batterijlader, beeldschermen, aankoop borden camerabewaking. Personeelskosten voor de plaatsing van de voorzieningen of het gebruik ervan worden niet gesubsidieerd. Ook afvalzuigers, kleine handstofzuigers/bladzuigers en bladblazers komen in aanmerking voor subsidiëring. Veegwagens komen echter niet in aanmerking voor subsidies.

Een maximaal subsidiepercentage van 50% is van toepassing. Wijze van uitbetaling:

- Tot 70% van de toegezegde subsidie bij het indienen van de eindafrekening;
- Tot 100% van de toegezegde subsidie na voorlegging en goedkeuring van het eindrapport van project openbare reinheid door OVAM.

3.4 Ondersteuning van lokale besturen

3.4.1 Uitvoeren van sorteeranalyses van huisvuil

Omschrijving

Het uitvoeren van sorteeranalyses van huisvuil als ondersteuning van het lokaal en Vlaams afvalbeleid met als doel informatie te verstrekken om de restafvaldoelstellingen te realiseren komt in aanmerking voor subsidiëring.

Om te garanderen dat het resultaat interpreteerbaar en vergelijkbaar is met de meest recente sorteeranalyses van huisvuil van het Vlaamse Gewest, wordt een vergelijkbare methodologie gevolgd.

Bijzondere bepalingen voor dit item

- Het subsidiepercentage bedraagt 50% van de kosten voor de uitvoering van de sorteeranalyse.
- Voor de intercommunales, alsook voor de gemeenten die niet tot een afvalintercommunale behoren, stelt de OVAM een statistisch correcte steekproef ter beschikking die statistische correcte resultaten oplevert op intercommunaal niveau. Indien een intercommunale of gemeente op meer detailniveau statistisch correcte resultaten wil bekomen (vb op gemeentelijk niveau, wijkniveau...) dient zij zelf de steekproef te nemen. De kosten voor deze steekproefname worden

eveneens voor 50% gesubsidieerd. Om vergelijkbaarheid van de resultaten te verzekeren moet in de mate van het mogelijke het technisch gedeelte van het bestek van de meest recente sorteeraanalyse gevolgd worden, met uitzondering wat uit te sorteren fracties en periodiciteit betreft:

- Volgende fracties moeten minimaal uitgesorteerd worden: keukenafval conform de sorteerbodschap gft, tuinafval, papier en karton, kunststoffen (niet-pmd), pmd, textiel, overige;
- De sorteeraanalyse gebeurt minimaal in één seizoensperiode die overeenkomt met de zeswekelijkse periodes vermeld in het bestek van het sorteeraanalyseonderzoek 2019-2020 van het Vlaamse Gewest;
- Afwijkingen van de technische bepalingen dienen in de subsidieaanvraag te worden geargumenteed;

Sorteeranalyses komen slechts eenmaal om de 5 jaar voor eenzelfde onderzocht gebied in aanmerking voor subsidiëring.

Wijze van uitbetaling

De uitbetaling gebeurt voor 100% na ontvangst van de eindafrekening en het rapport van de uitgevoerde sorteeraanalyse.

3.4.2 Taken uitvoeringsplan

Omschrijving

In het uitvoeringsplan voor huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval worden verenigingen van steden en gemeenten voor bepaalde acties aangeduid als trekker. Het betreft acties ter ondersteuning van lokale besturen. Voor de uitvoering van deze acties, wordt subsidiëring voorzien.

Bijzondere bepalingen voor dit item

Het subsidiepercentage bedraagt 50% van de door OVAM aanvaarde kosten verbonden aan de uitvoering van de actie. Alleen kosten direct gelinkt aan de uitvoering van de actie uit het uitvoeringsplan komen in aanmerking voor subsidiëring. Deze kosten omvatten zowel investeringskosten, werkingskosten, directe loonkosten als externe prestaties, exclusief BTW. Onder directe loonkosten worden alleen loonkosten begrepen van het eigen personeel van de vereniging van steden en gemeenten. De aanvaardbare loonkosten worden begrensd tot directe brutosalarissen, met inbegrip van vakantiegeld, eindejaarspremie en de wettelijk verplichte werknemers- en werkgeversbijdragen, maaltijdcheques en bijdragen voor groepsverzekering. Per personeelslid dat aan de actie zal meewerken, wordt de jaarlijkse voltijdse personeelskost (in euro) opgelijst en dit, indien van toepassing, voor de verschillende projectjaren. De brutoloonkost moet steeds worden uitgedrukt als een 100% tewerkstelling. Dit kan gebeuren door de reële brutoloonkost te delen door het tewerkstellingspercentage. Dit is niet de bezettingsgraad op het project. Deze wordt aangegeven door het aantal mandagen dat op het project zal gewerkt worden. Een voltijdse tewerkstelling bedraagt 220 mandagen. Volgens volgende formule wordt per projectmedewerker de loonkost, gelinkt aan het project, berekend:

$$\frac{\text{jaarlijkse voltijdse personeelskost (in euro)} * \text{aantal mandagen in het project}}{220}$$

De subsidieerbare periode is de tijd die conform het uitvoeringsplan nodig is om de actie uit te voeren.

3.5 Voorvergistingsinstallaties

Omschrijving

Installaties voor de productie van biogas, groen gas of elektriciteit en/of warmte uit dergelijk gas, gekoppeld aan aerobe composteerinstallaties voor GFT-afval, al dan niet aangevuld met organisch-biologisch bedrijfsafval.

De subsidieerbare materie omvat alle noodzakelijke infrastructuur- en uitrustingswerken die noodzakelijk zijn om een bedrijfsklare installatie te realiseren, de hierna vermelde opsomming van voorzieningen is dan ook niet limitatief. Vooropgestelde voorzieningen:

- Ontvangstterrein en alle noodzakelijke wegeninfrastructuur;
- Voorbewerkingshal;
- Vergistingstanks en eventuele gasopslag;
- Gasmotoren en elektriciteitscabines;
- Biofilterinstallatie;
- Waterzuiveringsinstallatie;
- Gasopwerkingsinstallatie;
- Alle noodzakelijke elektromechanische uitrusting en rollend materieel zoals o.a. verkleiningstoestellen, transportbanden, laadschop of –kraan, keertoestellen of keersysteem, persen, pompen, zeefinstallatie,...

Bijzondere bepalingen voor dit item

Het algemene subsidiepercentage bedraagt 20% met een maximum van 1.500.000 euro per installatie. Voor voorvergistingsinstallaties kan de procedure van de concurrentiedialoog worden gevolgd. Zowel de bestekken en beslissingen met betrekking tot de selectie van de kandidaten, als de bestekken en beslissingen met betrekking tot de eigenlijke opdracht worden vooraf aan de OVAM ter goedkeuring voorgelegd.

De subsidie heeft tot doel om de betreffende investeringen te ondersteunen, evenwel beperkt tot het compenseren van de onrendabele top met de huidige marktomstandigheden. De onrendabele top moet blijken uit een gedetailleerde financiële analyse van de geplande investering die bij de aanvraag tot subsidie moet worden gevoegd, en wordt berekend op basis van de onrendabele toppen en bandingfactoren zoals vastgesteld in het kader van het decreet van 8 mei 2009 houdende algemene bepalingen betreffende het energiebeleid.

Wijze van uitbetaling:

- Tot 70% van de toegezegde subsidie bij het indienen van de eindafrekening;
- Tot 100% van de toegezegde subsidie na voorlegging en goedkeuring van de gevraagde financiële detailinformatie (exploitatiekosten en inkomsten) na 3 volledige kalenderjaren werking van de installatie.

3.6 Asbestafbouwbeleid

Omschrijving

Projecten die een versnelde asbestafbouw faciliteren komen in aanmerking voor subsidiëring. Een projectaanvraager dient hierbij een projectaanvraag in voor bronophaling van asbestcement, bronverpakking en/of projecten die een groepsverwijdering van asbesttoepassingen beogen. Deze subsidie heeft als doel lokale besturen en burgers te ontzorgen en financieel te ondersteunen om asbesttoepassingen te verwijderen.

Bijzondere bepalingen voor dit item

De projectaanvrager is een lokaal bestuur.

Projectdeelnemers zijn particulieren, lokale besturen (eigen patrimonium en sociale huisvesting), sport- en jeugdverenigingen, landbouwers en KMO's. Het is de afweging en keuze van de projectaanvrager welke doelgroepen best aansluiten bij de voorziene projectformule. Het is de projectaanvrager toegestaan om doorheen de projectduur in een uitbreiding van doelgroepen te voorzien. Scholen kunnen aan bronophalingsprojecten deelnemen, maar zijn uitgesloten voor de groepsverwijderingen (omwille van de onverenigbaarheid met hun sectorprotocol voor asbestafbouw).

Het maximaal aantal actieve projectjaren bedraagt 3 jaar. Het eerste projectjaar start vanaf ondertekening van het projectgebonden ministerieel besluit. Een projectaanvrager kan meerdere projecten indienen, maar niet dezelfde formules voor eenzelfde periode.

De projectaanvrager kan dienstverleningstarieven vragen aan de projectdeelnemer zoals hieronder vermeld. De ontvangen subsidiebedragen zijn cumuleerbaar met deze ontvangen dienstverleningstarieven.

Binnen eenzelfde projectgebied kunnen verschillende projectaanvragers een subsidieaanvraag indienen. Identieke projectformules die dezelfde doelgroep beogen in hetzelfde projectgebied worden echter niet toegestaan voor eenzelfde periode. Het is aangewezen om met de verschillende (boven)lokale partners af te stemmen om te bekijken wie wanneer welke projectformule organiseert. Verschillende soorten projectformules en/of verschillende doelgroepen in eenzelfde werkingsgebied zijn wel cumuleerbaar. Deze formules kunnen elkaar immers onderling versterken.

De OVAM beoordeelt, objectiveert en herrekent de ramingen en inschattingen van ingediende projectaanvragen op basis van een interne rekentool. Deze rekentool herrekent in voorkomend geval de cijfermatige inschattingen van de projectaanvrager naar een projectraming op basis van cijfermateriaal uit voormalige of gelijkaardige projecten. Dit vermijdt over- en onderschattingen en biedt een uniforme en gelijkwaardige beoordeling van projectaanvragen. De rapportering van het project gebeurt weliswaar op basis van de reële tarieven, inkomsten en uitgaven zoals deze door de projectaanvrager in rapportagedocumenten weergegeven worden (zie verder).

Volgende projectformules komen in aanmerking voor subsidiëring:

1° Afvalprojecten

a) bronophaling via zakken en/of containers

Voor bronophalingsprojecten worden de subsidiebedragen aangevuld met een forfaitair subsidiebedrag voor projectcoördinatie ten bedrage van 0,1 euro per inwoner binnen het projectgebied per projectjaar. De ogenschijnlijk twee verschillende bronophalingvarianten (zakken of containers) worden hierbij beschouwd als één en dezelfde formule van 'bronophaling'. De subsidiebedragen worden voor de projectaanvrager eveneens aangevuld met een incentive van variabel subsidiebedrag voor projectcoördinatie van 5 euro per gerealiseerde bronophalingslocatie.

bronophaling via zakken

Het subsidiepercentage voor bronophalingsprojecten voor asbestcement via platen- en/of 'big bag'-zakken bedraagt 90% met een maximaal subsidieerbaar bedrag van 320 euro per opgehaalde ton asbestcement.

De platenzakken zijn bedoeld voor de verschillende soorten golfplaten uit asbestcement en gelijkend plaatmateriaal uit asbestcement. De 'big bag'-zakken (circa 1 m³) zijn bedoeld voor kleinere asbestcement toepassingen in grotere hoeveelheden (bv. dak- en gevelleien) die de projectdeelnemer aan de straatkant aanbiedt voor ophaling. De zakken en bigbags moeten goed

leesbaar voorzien zijn van de vermelding 'asbestcement', het asbestlogo en andere noodzakelijke vermeldingen conform vigerende regelgeving inzake verpakken, transporteren en verwerken van asbest. Het strekt tot de aanbeveling om de zakken te nummeren in functie van de traceerbaarheid van verkochte zakken. Inzamelcijfers per locatie worden in reële of ramingscijfers in overzichten gerapporteerd. De aangestelde ophaler beschikt over de nodige attesten en werknemerqualificaties voor het transporteren van asbestcement conform vigerende regelgeving. De projectaanvrager geeft duidelijke richtlijnen aan de ophaler over de toegestane hoeveelheden per locatie en stemt de voorwaarden af voor het mee afvoeren van asbestbesmet afval zoals minerale wol, PBM's, folies, enz. De projectaanvrager informeert de projectdeelnemers over deze afspraken.

Aan de projectdeelnemer wordt een vast dienstverleningstarief aangerekend van maximum 30 euro per platenzak of bigbag. Om sluikstorten van ander afval te vermijden moeten deze zakken betalend aangeboden worden aan de burger. In dit dienstverleningstarief is het meegeven van twee persoonsbeschermingssets en een informatiebrochure inbegrepen voor elke eerste zak. De optelsom van het dienstverleningstarief en de verkregen subsidies kan de reële kost nooit overschrijden. In de informatiebrochure staat de werkwijze beschreven hoe de projectdeelnemer het asbesthoudende materiaal veilig kan ontmantelen en inladen conform de richtlijnen 'eenvoudige handelingen'. Een persoonsbeschermingsset bestaat uit een geschikt mondkapje, een persoonsbeschermingspak en handschoenen. Overladen en/of gescheurde platen-/asbestzakken worden door de ophaler altijd geweigerd.

bronophaling via containers

De projectaanvrager kan bij zijn projectaanvraag voor bronophaling opteren voor de inzameling van asbestcement aan huis aan de hand van een container met 'inliner' (of asbestinzamelcontainers die een gelijkwaardige variant vormen). Het subsidiepercentage voor bronophalingsprojecten via containers bedraagt 90% met een maximaal subsidiebaar bedrag van 200 euro per opgehaalde ton asbestcement.

De projectaanvrager voorziet in een efficiënt georganiseerde dienstverlening 'op afroep' voor levering en ophaling van een container met inliner op de bronlocatie. Deze werkwijze dient de projectaanvrager bij projectaanvraag te beschrijven. Aan de projectdeelnemer wordt een vast dienstverleningstarief aangerekend van 170 euro per container. Lokale besturen kunnen dit dienstverleningstarief (wanneer mogelijk) als retributie aan de projectdeelnemer aanrekenen waardoor BTW niet van toepassing is. De optelsom van het dienstverleningstarief en de verkregen subsidies kan de reële kost nooit overschrijden. In dit dienstverleningstarief is ook het meegeven van twee persoonsbeschermingssets en een informatiebrochure inbegrepen voor elke eerste container. In de informatiebrochure staat de werkwijze beschreven hoe de projectdeelnemer het asbesthoudende materiaal veilig kan ontmantelen en inladen conform de richtlijnen "eenvoudige handelingen". Een persoonsbeschermingsset bestaat uit een geschikt mondkapje, een persoonsbeschermingspak en handschoenen.

De containerophaling voldoet aan de vigerende regelgeving voor het verpakken en transporteren van asbestcementafval. De opgehaalde hoeveelheden worden per adres geregistreerd en aan de projectrapportage toegevoegd. De aangestelde ophaler beschikt over de nodige attesten en werknemerqualificaties voor het transporteren van asbestcement conform vigerende regelgeving. De projectcoördinator geeft duidelijke richtlijnen aan de ophaler over de toegestane hoeveelheden per locatie en stemt de voorwaarden af voor het mee afvoeren van asbestbesmet afval zoals minerale wol, PBM's, folies, enz. De projectcoördinator informeert de projectdeelnemers over deze afspraken.

Per uniek adres geldt daarbij een begrenzing van 1500 m² dakoppervlakte per jaar. Voor scholen geldt per uniek adres een begrenzing van 3.000 m² per jaar. De projectaanvrager kan deze begrenzings verstrengen, afhankelijk van de voorziene werkwijze en beoogde projectscope.

Lokale overheden kunnen voor het eigen patrimonium ook beroep doen op de bronophalingsformule (en daarbij aansluitend de groepsverwijdering voor dak- en gevelbekleding).

b) verstrekken van kleine asbestzakken en folie voor bronverpakking

De doorzichtige asbestzakken van klein formaat zijn bedoeld om de projectdeelnemer te ontzorgen zodat deze zijn vervoer en aflevering op het recyclagepark zelf veilig kan organiseren. Plaatzakken en bigbags van 1m³ worden niet beschouwd als een kleine verpakking. Deze zijn immers bedoeld voor grotere asbestobjecten (bv. golfplaat) of grotere hoeveelheden aan kleine asbestobjecten (bv. leien). Plaatzakken en bigbags van 1m³ kunnen dan ook niet ingediend worden voor de subsidie voor bronverpakking.

Bij bronverpakkingsprojecten voor kleine hoeveelheden als vermeld in het tweede lid, 1°, b) bedraagt het subsidiepercentage voor de projectaanvrager voor de aan marktconforme prijs aangekochte zakken of folie 90% met een maximaal subsidieerbaar bedrag van 0,50 euro per zak. Het maximaal aantal subsidieerbare zakken vormt het aantal wooneenheden in het projectgebied. Per projectgebied kan de subsidie slechts eenmaal verleend worden.

Deze zakken kunnen niet gebruikt worden voor bronophalingsprojecten,

De werkwijze van aanlevering die het lokale bestuur hanteert voor deze kleine zakken en/of folie mag niet in strijd zijn met de bepalingen voor inzameling van asbestcement binnen het Uitvoeringsplan voor huishoudelijke afvalstoffen en gelijkaardig bedrijfsafval.

De asbestzakken moeten door de fabrikant verkocht worden als geschikte zakken voor het transporteren van kleine hoeveelheden asbestcement. Idealiter zijn de zakken ook transparant waardoor parkwachters snel kunnen controleren op conformiteit zonder de zak te hoeven openen. Specifieke wikkelfolie voor asbestcement kan een valabel alternatief vormen voor het transporteren van één of enkele kleine golfplaten.

2° Projecten groepsverwijdering

Bij een groepsverwijdering kan de projectaanvrager opteren voor de onderstaande vaste formules. De asbestverwijdering van één specifiek gebouw wordt niet beschouwd als een groepsverwijdering en komt dan ook niet in aanmerking. De afbakening tot een specifieke wijk of doelgroep kan wel beschouwd worden als een groepsverwijdering.

Binnen de verschillende projectformules 'groepsverwijdering' beperkt de projectaanvrager zich tot de keuze van één formule per aanvraag. Gedurende de uitvoeringstermijn van één formule, kan de projectaanvrager niet voor een andere projectformule 'groepsverwijdering' een aanvraag indienen. Bronophaling, al dan niet gecombineerd met bronverpakking, is wel cumuleerbaar met een projectformule 'groepsverwijdering dak- en gevelbekleding' om zo de complementariteit tussen beide projecttypes te kunnen behouden. Een project 'groepsaankoop asbestinventarisatie' (na projectoproep) is altijd cumuleerbaar met reeds lopende projecten.

De subsidiëring van de extern deskundige met asbest- en bouwexpertise komt de projectdeelnemer rechtstreeks ten gunste. Het lokale bestuur kan er evenwel wel voor opteren om specifieke 'producten' betalend te maken voor de projectdeelnemer. Hierbij denken we in de eerste plaats aan de analyse van het mengstaal bij leidingisolatie en het rapport op maat van de locatie dat daarover geschreven werd door de deskundige. Het dienstverleningstarief hiervoor moet vooraf wel duidelijk gecommuniceerd zijn aan de projectdeelnemer. Het dienstverleningstarief gecombineerd met de verkregen subsidie, kan nooit meer dan de reële kostprijs bedragen. BTW maakt ook hier geen voorwerp uit van subsidie. Indien er een overschrijding ontstaat, zal het subsidiebedrag gereduceerd worden. Het is echter de bedoeling dat de voorziene subsidies ten gunste komen van de projectdeelnemer en de kost voor hem dan ook zo laag mogelijk blijft. Een projectaanvrager heeft er dan ook alle belang bij om bij het aanstellen van de deskundige meteen duidelijkheid te creëren over de kostprijs van de producten

die de deskundige aflevert aan de particulier (bv. analyseverslag met aanbevelingen). Inhoudelijk is het toegestaan om in adviesverlening naast asbest ook maatregelen tot energiebesparing te formuleren. Dit gezien beide inhoudelijke thema's eenzelfde scope aan gebouwen beogen en elkaar in doelstellingen versterken.

De gepresteerde uren van de deskundige die niet locatiespecifiek zijn (bv. een startvergadering met het lokale bestuur), of uren die gepresteerd worden in het kader van werfopvolging of -controle, kunnen nooit doorgerekend worden aan de projectdeelnemer. De aangestelde deskundige werkt onafhankelijk van de aangestelde erkende asbestverwijderaar of aangestelde dakwerker/aannemer.

De projectaanvrager prefinanciert de kost van de asbest- en bouwdeskundige en vordert nadien de subsidieerbare kosten op basis van de gepresteerde facturen aan de OVAM. Wanneer een 'product' vanwege de deskundige verleend werd aan de projectdeelnemer, stuurt de opdrachthoudende overheid (voor het bestek 'asbest- en bouwdeskundige') de factuur aan de projectdeelnemer.

Het is de projectaanvrager toegestaan om de aangestelde deskundige ook in te schakelen voor de coördinatie en begeleiding van asbestincidenten, bv. asbestbranden. Dit komt niet in aanmerking voor subsidies.

Voor groepsverwijderingsprojecten worden de hieronder vermelde subsidiebedragen aangevuld met een forfaitair subsidiebedrag voor projectcoördinatie ten bedrage van 0,2 euro per inwoner binnen het projectgebied per projectjaar. De verschillende varianten van groepsverwijdering (dak, leidingisolatie en vloerbedekking) worden hierbij beschouwd als verschillende formules van groepsverwijdering gezien zij allen een eigen projectaanpak vergen. De subsidiebedragen worden voor de projectaanvrager eveneens aangevuld met een incentive van variabel subsidiebedrag voor projectcoördinatie van 50 euro per gerealiseerde bronophalingslocatie.

Groepsverwijdering leidingisolatie in hermetische zone

Bij een groepsverwijdering asbesthoudende leidingisolatie stelt de projectaanvrager een erkende asbestverwijderaar aan (zoals bepaald in de Codex over het welzijn op het werk) en een asbestdeskundige met de nodige asbestexpertise. Indien de asbestdeskundige verbonden is aan een erkend laboratorium, kan de staalname via dat laboratorium verlopen. Indien niet, dient de projectaanvrager afzonderlijk een erkend laboratorium aan te stellen.

Na een inschrijvingsperiode volgt asbestdetectie op de ingeschreven locaties. Daarbij neemt de aangestelde asbestdeskundige een mengstaal (conform goede praktijk) en stelt hij een rapport op met aanbevelingen over de te nemen beheersmaatregelen. Dit rapport omvat minimaal de resultaten van het geanalyseerde mengstaal, foto's van de projectlocatie, het aantal lopende meter leidingisolatie en een indicatie over de mate waarin de leidingisolatie blootstellingsrisico's geeft.. Optioneel kan ook de conditie van de verwarmingsinstallatie bekeken worden in het kader van energierenovatie. De opgemaakte rapporten overhandigt de asbestdeskundige vervolgens aan de projectaanvrager, de projectdeelnemer en de aangestelde erkende asbestverwijderaar. Deze laatste maakt vervolgens op basis van dit rapport en op basis van een eventueel bijkomend plaatsbezoek voor opmaak van een offerte op maat op voor de beoogde projectlocatie. Steekproefsgewijs voert de aangestelde deskundige kwaliteitscontroles uit tijdens en na afloop van de werken.

Samen met de ondertekening van zijn persoonlijke offerte onderschrijft de projectdeelnemer een aantal zaken die de lokaal gewenste financiële formule faciliteren zodat de deelnemer niet alles moet gaan prefinancieren, noch dat hij nog bijkomende premieformulieren moet invullen. Deze werkwijze is optioneel, maar biedt het project meer slaagkansen wanneer particulieren geen hoge bedragen hoeven te prefinancieren. Indien voor deze werkwijze gekozen wordt, strekt het tot de aanbeveling om:

- De gewenste financiële regeling tussen burger, aannemer en lokale overheid vooraf vast te leggen via het bestek;

- De burger reeds in de inschrijvingsperiode te informeren over eventueel betalende onderdelen in het project (bv. rapport deskundige);
- Het aanvraagformulier voor 6% BTW voor ondertekening toe te voegen aan de offerte;
- Een verwijzing te maken naar het eventueel opgemaakte subsidiereglement van het lokale bestuur (dat de basis vormt om als lokale overheid bij te dragen in de werken bij de projectdeelnemer). Afhankelijk van het statuut van de projectaanvrager zal deze al dan niet een subsidiereglement moeten opmaken;
- Het aanvraagformulier voor de bijdrage vanuit de lokale overheid voor ondertekening toe te voegen aan de offerte;
- Het aandeel vanwege de overheid op de offerte goed zichtbaar te maken ten aanzien van het particulier aandeel (inclusief BTW op het totaalbedrag) opdat dit zo helder mogelijk is voor de projectdeelnemer.

De OVAM biedt aan de hand van een document met goede praktijken een uitgebreider overzicht van de kansen en valkuilen hierin.

De projectdeelnemer betaalt zijn eigen bijdrage aan de erkende verwijderaar. De erkende verwijderaar spreekt met de lokale overheid een periodiciteit af over de betaling van de gerealiseerde projectlocaties. De lokale overheid bezorgt bij de projectrapportering (of bij tussentijdse schuldvoordering) een overzicht van de projectlocaties die uitbetaald werden aan de erkende asbestsaneerder. De OVAM zal de lokale overheid de subsidies verlenen na het voorleggen van een overzicht van betaalde bijdrages.

Het subsidiepercentage voor een groepsverwijdering asbesthoudende leidingisolatie bedraagt voor de projectdeelnemer 50% met een maximaal subsidieerbaar bedrag van 8.000 euro per stookinstallatie. Voor een appartementsgebouw geldt een maximaal subsidieerbaar bedrag van 12.000 euro.

Het subsidiepercentage voor een verplicht aan te stellen extern deskundige met asbest- en bouwexpertise bedraagt 90% met een maximaal subsidieerbaar bedrag van 155 euro per uniek adres. De projectaanvrager kan aan de projectdeelnemer een vergoeding vragen voor een specifiek product dat door de deskundige werd uitgewerkt op maat van de projectlocatie (zie boven '2° Projecten groepsverwijdering).

Een groepsverwijdering asbesthoudende leidingisolatie is beperkt tot particuliere bewoning (met inbegrip van appartementsgebouwen).

Groepsverwijdering vloerbedekking in hermetische zone

Bij een groepsverwijdering asbesthoudende vloerbedekking (vinyl, asbestkarton en/of asbestlijm) stelt de projectaanvrager een erkende asbestverwijderaar aan (zoals bepaald in de Codex over het welzijn op het werk) en een asbestdeskundige. Indien de asbestdeskundige verbonden is aan een erkend laboratorium, kan de staalname via dat laboratorium verlopen. Indien niet, dient de projectaanvrager afzonderlijk een erkend laboratorium aan te stellen.

Na een inschrijvingsperiode volgt asbestdetectie op de ingeschreven locaties. Daarbij neemt de aangestelde asbestdeskundige een staal (conform goede praktijk) en stelt hij een rapport op met aanbevelingen over de te nemen beheersmaatregelen. Dit rapport omvat minimaal de resultaten van het geanalyseerde staal, foto's van de projectlocatie, het aantal vierkante meter vloeroppervlakte en een indicatie over de mate waarin de bezochte projectlocatie blootstellingsrisico's geeft. De opgemaakte rapporten overhandigt de asbestdeskundige vervolgens aan de projectaanvrager, de projectdeelnemer en de aangestelde erkende asbestverwijderaar. Deze laatste maakt vervolgens op basis van dit rapport en op basis van een eventueel bijkomend plaatsbezoek een offerte op maat op voor de beoogde projectlocatie. Steekproefgewijs voert de aangestelde deskundige kwaliteitscontroles uit tijdens en na afloop van de werken.

Samen met de ondertekening van zijn persoonlijke offerte onderschrijft de projectdeelnemer een aantal zaken die de lokaal gewenste financiële formule faciliteren zodat de deelnemer niet alles moet gaan prefinancieren, noch dat hij nog bijkomende premieformulieren moet invullen.

Deze werkwijze is optioneel, maar biedt het project meer slaagkansen wanneer particulieren geen hoge bedragen hoeven te prefinancieren. Indien voor deze werkwijze gekozen wordt, strekt het tot de aanbeveling om:

De gewenste financiële regeling tussen burger, aannemer en lokale overheid vooraf vast te leggen via het bestek

- De burger reeds in de inschrijvingsperiode te informeren over eventueel betalende onderdelen in het project (bv. rapport deskundige);
- Het aanvraagformulier voor 6% BTW voor ondertekening toe te voegen aan de offerte;
- Een verwijzing te maken naar het eventueel opgemaakte subsidiereglement van het lokale bestuur (dat de basis vormt om als lokale overheid bij te dragen in de werken bij de projectdeelnemer). Afhankelijk van het statuut van de projectaanvrager zal deze al dan niet een subsidiereglement moeten opmaken;
- Het aanvraagformulier voor de bijdrage vanuit de lokale overheid voor ondertekening toe te voegen aan de offerte;
- Het aandeel vanwege de overheid op de offerte goed zichtbaar te maken ten aanzien van het particulier aandeel (inclusief BTW op het totaalbedrag) opdat dit zo helder mogelijk is voor de projectdeelnemer.

De projectdeelnemer betaalt zijn eigen bijdrage aan de erkende verwijderaar. De erkende verwijderaar spreekt met de lokale overheid een periodiciteit af over de betaling van de gerealiseerde projectlocaties. De lokale overheid bezorgt bij de projectrapportering (of bij tussentijdse schuldvordering) een overzicht van de projectlocaties die uitbetaald werden aan de erkende asbestsaneerder. De OVAM zal de lokale overheid de subsidies verlenen na het voorleggen van dit overzicht van betaalde bijdrages.

Het subsidiepercentage voor groepsverwijdering asbesthoudende vloerbedekking in hermetische zone bedraagt voor de projectdeelnemer 50% met een maximaal subsidieerbaar bedrag van 8.000 euro per wooneenheid. Eén appartement wordt daarbij beschouwd als één wooneenheid.

Het subsidiepercentage voor een verplicht aan te stellen extern deskundige met asbest- en bouwexpertise bedraagt 90% met een maximaal subsidieerbaar bedrag van 155 euro per uniek adres. De projectaanvrager kan aan de projectdeelnemer een vergoeding vragen voor een specifiek product dat door de deskundige werd uitgewerkt op maat van de projectlocatie (zie boven '2° Projecten groepsverwijdering').

Een groepsverwijdering asbesthoudende leidingisolatie is beperkt tot particuliere bewoning (met inbegrip van appartementen).

Groepsverwijdering dak- en gevelbekleding

Bij een project dakvervanging ontzorgt de projectaanvrager de projectdeelnemer in zijn zoektocht naar een kwalitatieve dakaannemer voor een veilige verwijdering van de asbesthoudende dak- en gevelbekleding. Hiertoe duidt de projectaanvrager één of meerdere asbestervaren aannemer(s) aan met attest 'eenvoudige handelingen' bij wie de projectdeelnemer een offerte op maat kan vragen. Gezien er specifiek voor de werken van de dakaannemer geen subsidies zijn, zijn er verschillende formules mogelijk voor lokale besturen om voor de projectdeelnemer één of meerdere dakaannemers aan te duiden. In geval er zowel een bestek nodig is voor asbestcementtransport- en verwerking en een dakaannemer, behoort het tot de mogelijkheid om te werken met een raamcontract waarbij verschillende dakaannemers gegund worden. Op die manier kan het lokale bestuur alsnog een pool van dakaannemers aanbieden

waaruit de projectdeelnemer kan kiezen. Verdere beproefde voorbeelden en mogelijkheden neemt de OVAM op in het document van goede praktijken dat onder geïnteresseerde lokale besturen verspreid zal worden.

Samen met de dakdekkerssector werkte de OVAM een Code van goede praktijk uit. Dakaannemers die zich wensen te profileren voor hun asbestveilig werken engageren zich asbesttoepassingen te verwijderen conform deze Code. Binnen de gesubsidieerde projecten voor lokale besturen dient deze Code van goede praktijk zo goed mogelijk aan te sluiten bij de te volgen werkwijze. De steekproefsgewijze werfcontroles kunnen daarbij best ook gebaseerd zijn op deze Code van goede praktijk. De projectaanvrager kan dan ook idealiter meteen in het bestek voor de deskundige verwijzen naar deze Code van goede praktijk als richtlijn voor controles of als beoordelingsbasis bij twisten.

Binnen deze projectformule zijn er geen subsidies voorzien voor de verwijderwerkzaamheden van de aangeduide aannemer, maar situeren de subsidies zich op gebied van de asbestmeerkost, namelijk het transporteren en verwerken van asbestcement. Het projectconcept gaat hierbij verder dan een loutere formule van bronophaling gezien de projectaanvrager de burger eveneens ontzorgt in het zoeken naar een geschikte dakwerker/aannemer. De subsidies beperken zich voor de projectrealisatie dus echter wel tot deze van bronophaling zoals hierboven geformuleerd.

Een samenwerkingsverband tussen een projectaanvrager met projectformule 'dakvervanging' en een projectaanvrager 'bronophaling' is mogelijk. Het spreekt voor zich dat de subsidie voor een welbepaalde projectlocatie slechts eenmaal ontvangen kan worden. De subsidie voor de projectcoördinatie kan daarentegen wel door beide projectaanvragers verkregen worden.

Bij een project 'dakvervanging' strekt het tot de aanbeveling projecten te selecteren die zich richten op het vervangen van bulkmaterialen (bv. dakbedekking op garages, tuinhuisen, gevels,...) Bulkmaterialen lenen zich minder tot maatwerk en kunnen daardoor in grotere hoeveelheden aangekocht worden. Maatwerk levert immers vaak hogere prijzen op wanneer dit een afwijking van het bestek betekent.

Bij de projectformule 'dakvervanging' is het inbouwen van asbestexpertise via een asbest- en bouwdeskundige noodzakelijk. Het subsidiepercentage voor een verplicht aan te stellen extern deskundige met asbest- en bouwexpertise bedraagt 90% met een maximaal subsidieerbaar bedrag van 155 euro per uniek adres. Het is echter bij deze projectformule niet noodzakelijk dat deze deskundige ieder adres bezoekt. Vaak ontstaat er bij de projectdeelnemer wel twijfel over het asbesthoudend karakter van golfplaten of leien. Wanneer er geen duidelijkheid blijkt via de beslisbomen van de OVAM (o.a. op basis van jaartal), kan de deskundige uitsluitsel bieden op basis van zijn expertise en bij verdere twijfel vanwege de deskundige: via een staalname waar het nodig is. Wanneer een deskundige een analyse uitvoert, bezorgt hij het resultaat ook aan de projectdeelnemer.

Wanneer de projectformule het vervangen van daken van woningen omvat, kan een benadering vanuit energiereductiedoelstellingen een versterkende factor vormen om projectdeelnemers te overtuigen deel te nemen. Hierbij kan de projectaanvrager ook een audit voorstellen aan de projectdeelnemer waarbij het energiepotentieel en advies bij de asbestverwijdering in één rapport staan beschreven. De projectaanvrager kan aan de projectdeelnemer voor dergelijk 'product' een vergoeding vragen dat door de deskundige werd uitgewerkt op maat van de projectlocatie (zie boven '2° Projecten groepsverwijdering').

3° Projecten asbestinventarisatie

Na een projectoproep vanwege de OVAM kunnen lokale besturen een aanvraag indienen voor een asbestinventarisatieproject. Het forfaitair subsidiebedrag voor projectcoördinatie bedraagt 0,2

euro per inwoner binnen het projectgebied per projectjaar met een variabel subsidiebedrag voor projectcoördinatie van 5 euro per gerealiseerde wooneenheid. Bij deze projecten wordt een deskundige met asbest- en bouwexpertise ingezet voor asbestdetectie en opmaak van een inventaris conform standaard inspectieprotocol zoals door de OVAM aangeleverd. Het subsidiepercentage voor deze deskundige met asbest- en bouwexpertise bedraagt 90% met een maximaal subsidieerbaar bedrag van 110 euro per uniek adres.

Een dossier omvat minimaal:

- 1° de administratieve gegevens van de aanvrager;
 - 2° een gedetailleerde beschrijving van het project met een overzichtelijk stappenplan van de geplande acties en de voorziene projectduur;
 - 3° een motivatie voor een project in het kader van asbestafbouwbeleid;
 - 4° een raming van de totale kostprijs van het project met vermelding van de verwachte subsidiebedragen en eventuele inkomsten (bv. vanwege projectdeelnemers);
 - 5° de formele goedkeuring van het projectvoorstel door het lokale bestuur, de OVAM en eventuele andere projectpartners;
 - 6° een gedetailleerd communicatieplan met de geplande sensibiliseringsacties, ook ten aanzien van lokale toezichthouders (betreffende asbestincidenten);
 - 7° vermelding van de te verwachten bestekken die het project mogelijk moeten maken;
 - 8° een eventueel verzoek tot tussentijdse uitbetalingen;
- Als leidraad bij de projectaanvraag stelt de OVAM een aanvraagformulier ter beschikking. De OVAM voorziet ook in typebestekken die gehanteerd kunnen worden door de projectaanvrager.

Bijkomende vereisten inzake rapportering (*indien van toepassing*):

- Overzicht van het aantal bestelde, geleverde en verkochte asbestzakken;
 - Overzicht van het aantal bronophalingen via containers;
 - Overzicht van de adressen waar ophaling of werkzaamheden plaatsvonden met inbegrip van de opgehaalde tonnages;
 - Verslagen over de steekproefsgewijze controles voor waarborging goede uitvoering;
 - Gunningsverslagen;
 - Facturen;
 - Subsidieaanvragen vanwege projectdeelnemers inzake cofinanciering;
 - Rapporten vanwege asbestdeskundigen dienen ter beschikking gehouden te worden;
 - Overzicht van het aantal uren projectcoördinatie per projectonderdeel;
- Communicatiemateriaal dient ter beschikking gehouden te worden;

4 Consequenties ingevolge een subsidiebelofte

Ten slotte moet het bestuur er rekening mee houden dat aan het verkrijgen van een subsidie eveneens een aantal voorwaarden gekoppeld zijn. Deze voorwaarden zijn vermeld onder artikel 11 van het besluit van de Vlaamse Regering van 23 januari 2004, gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 4 april 2014. De voornaamste hiervan hebben betrekking op het volgende:

- In het geval van installaties is de vaste belofte van toelage slechts voorwaardelijk in die zin dat er alleen effectief betalingen kunnen plaatsvinden nadat alle vereiste vergunningen zijn bekomen.
- De subsidies kunnen teruggevorderd worden in bepaalde omstandigheden:
 - o Het bestuur weigert informatie te verstrekken omtrent de aanwending van de voorheen uitbetaalde subsidie.
 - o De middelen worden niet aangewend voor de doelstellingen waartoe ze werden verleend. Deze voorwaarde geldt gedurende de afschrijvingstermijn. De toepasselijke afschrijvingstermijnen zijn:
 - 20 jaar voor infrastructuur en bouwkundige werken;

- 15 jaar voor uitrusting;
- 5 jaar voor rollend materieel.
- In het geval het openbaar bestuur, als gevolg van vervreemding, geen eigenaar blijft gedurende de volledige duur van de afschrijvingstermijn.
- Bij gedeeltelijke vervreemding (verkoop van een gedeelte van de aandelen) wordt een overeenkomstig deel teruggevorderd.

De modaliteiten waaronder de subsidies worden teruggevorderd, zijn vermeld onder artikel 25 t.e.m. 27 van het besluit van de Vlaamse Regering 23 januari 2004 betreffende de subsidiëring van bepaalde werken, leveringen en diensten die in het Vlaamse Gewest door of op initiatief van lagere besturen of ermee gelijkgestelde rechtspersonen worden uitgevoerd, het laatst gewijzigd door het besluit van de Vlaamse Regering van 12 mei 2017.

Brussel, **29 MEI 2019**

De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw,

Koen VAN DEN HEUVEL

